Ազգ
Azg
armenian daily
28 ՕԳՈՍՏՈՍ 2001 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 152 (2356)

Քերի Քավանոյին կփոխարինի Ռուդոլֆ Պերինը

ԲԱՔՈՒ, 27 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Այս աշնանը ԵԱՀԿ Մինսկի խմբում ամերիկյան համանախագահ Քերի Քավանոյին կփոխարինի Մոլդովայում Ամերիկայի ներկայիս դեսպան Ռուդոլֆ Պերինը: Այս մասին Ադրբեջանից մեկնելուց առաջ լրագրողներին է հայտնել եվրոպական եւ եվրասիական հարցերի գծով ԱՄՆ պետքարտուղարի օգնական Էլիզաբեթ Ջոնսը:

ԱՄՆ բանակի միացյալ շտաբի նոր պետ Մայերսը ղարաբաղյան հարցի գիտակ է

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 27 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Ազատություն» ռադիոկայանի հաղորդմամբ, օգոստոսի 24-ին ԱՄՆ նախագահ Ջորջ Բուշը ներկայացրել է ԱՄՆ բանակի միացյալ շտաբի նոր ղեկավարին՝ 59-ամյա գեներալ, նախկին ռազմական օդաչու Ռիչարդ Մայերսին: Վերջինս ղարաբաղյան հարցի գիտակ է, ուսումնասիրել է հակամարտության պատմությունը եւ այդ նպատակով այցելել Բաքու ու Երեւան:

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Համախմբված երիտասարդություն

Թե նոր ավարտված Համահայկական երիտասարդական 2-րդ խաղերը սպորտայինից ավելի ազգային-հայրենասիրական նշանակություն ունեն, երկրորդ կարծիք լինել չի կարող: Համազգային եւ, ինչու չէ, համապետական մի միջոցառում, որը հակառակ իր կազմակերպական եւ այլ կարգի թերություններին, ծառայում է մեր ժողովրդի հեռագնա նպատակներին եւ առաջ է բերում մի համախմբվածություն, որը, թվում է, կորցրել էինք վերջին 7-8 տարիներին, իրարահաջորդ հուսաբեկությունների հետեւանքով:

Գաղտնիք չէ, որ սփյուռքահայ մեր կազմակերպությունները եւ առաջին հերթին կուսակցությունները, արդեն մոտ երկու տասնամյակ ոչ մի կերպ չեն կարողանում ազգային գործերում ներգրավել սփյուռքահայ մեր երիտասարդությանը: Լավագույն դեպքում նրանցից ոմանց հաջողվում է ներգրավել դրանցից մի փոքր մասին, վերջնականապես կորցնելով մյուս՝ չներգրավված զանգվածներին: Ժամանակակից բաց եւ բարդ հասարակության մեջ նրանք, այդ կազմակերպությունները, դեռեւս չեն սովորել երիտասարդության հետ ճիշտ աշխատել:

Գաղտնիք չէ նաեւ, որ վերջին 10 տարվա ընթացքում Հայաստանում առաջացած արժեքային համակարգերի փոփոխությունը, դեռեւս չհաստատված նոր հարաբերությունները, ամենաշատը հուսալքել, մակերեսային են դարձրել հայաստանաբնակ երիտասարդությանը, որ հաճախ իր ապագան չի տեսնում այս երկրի մեջ:

Մինչդեռ նման միջոցառումը, որը զերծ է քաղաքական, կուսակցական, հատվածական ու պարագայական այլեւայլ պարտադրանքներից, տալիս է հնարավորություն մեր երիտասարդությանը, սփյուռքահայ թե հայրենաբնակ, սպորտային միջոցառումների մթնոլորտում ընկերություն անել միմյանց հետ հայրենի հողում, տրտակցել իրարու եւ դրանով իսկ վերարժեւորել հայության ու հայրենիքի գաղափարը, ազգի ու պետականության իմաստը:

«Բոլոր հայերը կուզեմ տրտիս մեջ դնել», ասում էր համբուրելի այն աղջնակը, որ պարտված մրցումից հետո հայտնվել էր հեռուստախցիկի առջեւ: Սա՛ է նվաճումը, որ արձանագրեցինք ազգովին, որպես այս միջոցառման գլխավոր դափնի:

Չգիտենք, բացի ծառերից եւ ծառախոսությունից մեզ ինչ էր տալու Սփյուռք-Հայաստան համաժողովը, եթե այս տարի կայանար: Սակայն համոզված ենք, որ Համահայկական երիտասարդական խաղերն իրականում մեզ տվեցին, տալի՛ս են այն համախմբվածությունը, որին ձգտում է յուրաքանչյուր հայ եւ որը կարող էր իրականանալ միայն մեր՝ թեկուզ աղքատ, բայց անկախ Հայաստանում:

ԳՈՒՅԺ

Հակոբ Պողոսյան

Տխուր, ցավալի լուր ստացվեց Լոս Անջելեսից՝ 65 տարեկան հասակում մահացել է հայտնի լրագրող Հակոբ Պողոսյանը: Պահը զգալու, կարեւորն անկարեւորից զատորոշելու, հարցերն ուղիղ, ճակատային ձեւով դնելու եւ իր համոզմունքները կրքոտ պաշտպանելու եւ, վերջապես, արագ ստեղծագործելու արտակարգ հատկություններով օժտված մի լրագրող, որի համար լրագրության ասպարեզը չի եղել կենսապահովման միջոց, գոնե մինչեւ 1989 թ.-ին Բեյրութից Մ. Նահանգներ փոխադրվելը:

Ավարտելով ՀԲԸ Միության Հովակիմյան-Մանուկյան վարժարանը, Հ. Պողոսյանը նետվել է կյանքի ասպարեզ եւ 2 տարի անց հավաքած խնայողություններով սովորել Բեյրութի ամերիկյան համալսարանում: Բիզնեսի ղեկավարման մասնագիտությամբ ավարտելով համալսարանը, երկար տարիներ աշխատել է «Միդըլ իսթ էրլայնզ» ավիաընկերության մեջ որպես թռիչքների ծրագրավորման բաժնի պետ: Հենց շնորհիվ այդ պաշտոնի կարեւոր դեր է կատարել այդ ընկերության ինքնաթիռներով 1975 թ. Բեյրութ-Երեւան չվերթի

բացման մեջ, իսկ քիչ ավելի ուշ հիմնական աշխատանք է կատարել այդ չվերթին նվիրված Արարատի նկարով լիբանանյան դրոշմանիշի ստեղծման գործում: Բազմաթիվ թռիչքներ է կազմակերպել դեպի եվրոպական այն քաղաքները, որտեղ փառապանծ «Արարատը» ֆուտբոլային հանդիպումներ էր ունենում:

Տես ➧ էջ 2

«Արցախում շատ բան է փոխվել, առաջին հերթին՝ մարդկանց հոգեբանությունը»

Հարցազրույց ԺԱՄ հասարակական-քաղաքական կազմակերպության համանախագահ Աշոտ Ղուլյանի հետ

Սեպտեմբերի 5-ին ԼՂՀ-ում կկայանան տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրություններ: Ակնհայտ է, որ ընտրություններում հիմնական պայքարը կծավալվի «Ժողովրդավարական Արցախ միություն» (ԺԱՄ) հասարակական-քաղաքական կազմակերպության եւ Հայ հեղափոխական դաշնակցություն (ՀՅԴ) կուսակցության ներկայացուցիչների միջեւ: Ընտրությունների եւ ԼՂՀ-ում առկա ներքաղաքական իրավիճակի շուրջ «Ազգը» ներկայացնում է հարցազրույց ԺԱՄ համանախագահ Աշոտ Ղուլյանի հետ:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Ստեփանակերտ

– Պրն Ղուլյան, աչքի առաջ ունենալով ԼՂՀ ԱԺ ներկա կազմի կուսակցական պատկանելությունը, այսինքն՝ խորհրդարանական նախորդ ընտրությունների արդյունքները, կարող ենք կանխատեսել, որ սեպտեմբերի 5-ին կայանալիք տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրություններում հիմնական պայքարը կընթանա ԺԱՄ-ի եւ ՀՅԴ-ի միջեւ: Ինչպե՞ս եք գնահատում ԺԱՄ-ի հնարավորությունները:

– Այո, հիմնական ուժերը երկուսն են՝ ԺԱՄ-ը եւ ՀՅԴ-ն: ԼՂՀ-ում գործող օրենքի համաձայն, ընտրություններում թեկնածուների առաջադրումը կուսակցական չէ, բայց թեկնածուներն այս կամ այն ուժի կողմից պաշտպանվում են: Ճիշտ է, կան նաեւ առաջադրված անհատներ, որոնց հետեւում որեւէ քաղաքական ուժ չկա: Եթե կոնկրետ վերցնենք Ստեփանակերտի քաղաքապետի ընտրությունները, ապա ԼՂՀ քաղաքական դաշտը ներկայացնող ուժերը, կարելի է ասել, հիմնականում պաշտպանում են այն թեկնածուին, որը ներկայացնում է ԺԱՄ-ը: Բացի մեր կազմակերպությունից, քաղաքապետի պաշտոնում Համիկ Ավանեսյանի պաշտպանությամբ հանդես են եկել Արմենական կուսակցությունը, սոցիալ-դեմոկրատները, Կոմկուսը: (Այս պահի դրությամբ Ստեփանակերտի քաղաքապետի պաշտոնի համար պայքարը շարունակում են առաջադրված 13 թեկնածուներից 6-ը: Ըստ տարբեր կանխատեսումների, ընտրվելու ամենամեծ հավանականություն ունեն Համիկ Ավանեսյանը, ՀՅԴ-ի կողմից պաշտպանվող Մախիմ Միրզոյանը եւ Սերգեյ Միրզոյանը, որը ոչ ֆորմալ ձեւով ներկայացնում է ԼՂ պաշտպանության նախկին նախարար, Շուշիի բերդում բանտարկված Սամվել Բաբայանի շրջապատը- Թ. Հ.): Հնարավորությունների առումով դժվար է ասել, թե ով կընտրվի, որովհետեւ բոլոր թեկնածուները փորձել եւ փորձում են նախընտրական քարոզարշավն օգտագործել առավելագույն չափով, նախընտրական հանդիպումներ են կայանում ձեռնարկություններում, թաղամասերում բնակիչների հետ: Մեկ առանձնահատկություն կա. այս պահի դրությամբ կարող ենք ասել, որ քաղաքապետի բոլոր թեկնածուները, այդ թվում ՀՅԴ-ի ներկայացուցիչը, կարծես պասիվ նախընտրական արշավի մեջ լինեն:

Տես ➧ էջ 3

Սթիվ Իսրայելը կդառնա ԱՄՆ Կոնգրեսի հայկական հարցերի հանձնախմբի 102-րդ անդամը

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 27 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ - ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՁԱՅՆ: Ամերիկայի Հայկական համագումար կազմակերպության օգոստոսի 21-ի մամլո հաղորդագրության համաձայն, նախորդ շաբաթ կազմակերպության գործիչների հետ կայացած հանդիպմանը ԱՄՆ Կոնգրեսի անդամ Սթիվ Իսրայելը խոստացել է միանալ հայկական հարցերի կոնգրեսական հանձնաժողովին: Այդպիսով նա կդառնա այդ հանձնախմբի 102-րդ անդամը: Կոնգրեսականն անդամակցում է ներկայացուցիչների պալատի, ֆինանսական ծառայությունների եւ գիտական հարցերի հանձնախմբերին: Կոնգրեսի նախկին կազմում հայկական հարցերի հանձնաժողովի անդամների թիվը 97 էր, որը վերջին տարիներին ամենաբազմանդամ խմբերից է ԱՄՆ Ներկայացուցիչների պալատում:

Էլիզաբեթ Ջոնս. Կողմերից ոչ մեկը չպետք է ձգտի կարգավորման ռազմական եղանակի

ԲԱՔՈՒ, 27 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ղարաբաղյան հակամարտության կողմերից ոչ մեկը չպետք է ձգտի խնդիրը կարգավորել ռազմական եղանակով: Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի հետ Բաքվում կայացած հանդիպման ժամանակ այսպիսի կարծիք է հայտնել եվրոպայի եւ եվրասիայի հարցերով ԱՄՆ-ի պետքարտուղարի տեղակալ Էլիզաբեթ Ջոնսը:

Կարեւոր է, որ Ադրբեջանի եւ Հայաստանի հասարակայնությունը, ասել է տիկին Ջոնսը, գիտակցի ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորման անհրաժեշտությունը: Էլիզաբեթ Ջոնսը նաեւ նշել է, որ Լեռնային Ղարաբաղի խնդրով զբաղվող ԵԱՀԿ-ի Մինսկի խմբի համանախագահ պետությունների ղեկավարները՝ նախագահներ Ջորջ Բուշը, Վլադիմիր Պուտինը եւ Ժակ Շիրակն այն կարծիքին են, որ պետք է գտնվի կարգավորման այնպիսի բանաձեւ, որը բավարարի երկու կողմերին: Մինսկի խումբը կարող է առաջ քաշել նոր գաղափարներ, ընդգծել է Ջոնսը: Սակայն Ադրբեջանում եւ Հայաստանում հասարակական կարծիքի ձեւավորման խնդրում հիմնական դերը պատկանում է երկու երկրների նախագահներին:

Իր հերթին Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը նշել է, թե ինչքան էլ որ մեծ լինեն իր փորձն ու ազդեցությունը երկրում, ինքը դրանք չի օգտագործի, որպեսզի ադրբեջանական ժողովրդին պարտադրի նրա ազգային շահերին հակասող հակամարտության կարգավորում: Նա նշել է, որ կարող է Ադրբեջանի հասարակական կարծիքի վրա ազդել այն պայմանով, որ կարգավորման ձեւը հիմնված լինի միջազգային իրավական սկզբունքների կիրառման վրա, որոնցից գլխավորը երկրի տարածքային ամբողջականությունն է: «Եթե այս պայմանը կատարվի, մնացած խնդիրները լուծելի են», ասել է Հեյդար Ալիեւը:

Կասպիցի խնդիրը Բաքվի համար ղարաբաղյանից առաջնային է

ԲԱՔՈՒ, 27 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ադրբեջանի նախագահի աշխատակազմի հասարակական-քաղաքական բաժնի սեկտորի ղեկավար Ռուստամ Մամեդովի կարծիքով, Բաքվի հասցեին Թեհրանի խիստ հայտարարությունները լարվածություն են ստեղծել կասպյան բանակցություններում, եւ այժմ այդ հիմնախնդիրն իր կարեւորությամբ Բաքվի համար ավելի առաջնային է, քան նույնիսկ Ղարաբաղյանը: Նա նշում է, թե ԱՄՆ պետքարտուղարի օգնական Էլիզաբեթ Ջոնսի այցը Բաքու տեղի է ունենում կասպիականի կարգավիճակի շուրջ մերձափնյա երկրների Աշգաբադում կայանալիք գագաթաժողովի նախաշեմին: Նա շեշտել է, որ Կասպիցի հիմնախնդրի լարվածությունը եւ Ղարաբաղյան հակամարտության չկարգավորվածությունը լրջորեն խանգարում են Հարավային Կովկասում ու Միջին Ասիայում Արեւմուտքի կողմից մշակված կոմունիկացիոն ծրագրերի իրականացմանը, իսկ «Ադրբեջանի հակառակորդներից մեկը՝ Թուրքմենստանը, ձգտում է ամեն կերպ շիկացնել իրավիճակը»:

Բաքվեցի քաղաքագետ Ռասիմ Մուսաբեկովը նշում է, որ թուրքական ռազմական պատվիրակության եւ Ջոնսի այցերը Բաքու դիվանագիտական ժեստեր են առաջին հերթին Իրանի դեմ: «ԱՄՆ-ը խիստ ճշտորեն ու պրագմատիկ կերպով հենվում է Թուրքիայի վրա, որը ԱՄՆ-ի ամենակարեւոր դաշնակիցն է ՆԱՏՕ-ի հարավային սահմանում», եզրակացրել է Մուսաբեկովը:

ԳՈՒՅԺ

Հակոբ Պողոսյան

Սկիզբը էջ 1

Դարձյալ նույն պաշտոնի շնորհիվ 1988 թ. Սպիտակի երկրաշարժից ընդամենը 4 օր հետո նրան հաջողվեց «Միդըլ իսթ» ընկերության օդանավով տեղ հասցնել Երեւանի բուհերի լիբանանահայ շրջանավարտների ջանքերով շտապ ի մի բերված առաջին օգնությունն աղետյալներին: Արկածալից այդ թռիչքի ավարտին օդանավակայանից ուղղակի «Զարթոնքի» խմբագրություն էր հասցնում հենց «Զվարթնոց» օդանավակայանում պատրաստված ռեպորտաժը, որը սփյուռքահայ մամուլում լույս տեսած թերեւս առաջին վկայությունն էր «դեպքի վայրից»:

Ռեպորտաժի, հարցազրույցի ժանրերի վարպետ էր Հ. Պողոսյանը: Աշխատանքի ընթացքում հեռակայել եւ որպես լրագրող վկայվել էր Լոնդոնի համալսարանի միջազգային լրագրության բաժնից: Սակայն, անկախ դրանից, լրագրողը միշտ էլ ներկա է եղել նրա մեջ: Հասարակական երեւույթների, հարաբերությունների նկատմամբ շահագրգիռ մոտեցումը, իր դիտարկումներն ու տպավորությունները մարդկանց հետ կիսելու բնածին ցանկությունը նրան դարձրել են փնտրված լրագրող: Հարյուրավոր թղթակցություններ, հարցազրույցներ ու վերլուծություն է ստորագրել նա Բեյրութում հրատարակվող «Մեր ճանաբանն է Յառաջ», «Զարթոնք» եւ «Արարատ» թերթերում: Սակայն Հ. Պողոսյանի լրագրողական տաղանդը լրիվ դրսեւորվեց 1989 թ. Բեյրութից Մ. Նահանգներ փոխադրվելուց հետո, երբ նշանակվեց Լոս Անջելեսում լույս տեսնող ՌԱԿ պաշտոնաթերթ «Նոր օր»-ի խմբագիր: Մինչեւ 1996 թ., երբ անարդար մի որոշմամբ աշխատանքից ազատվեց, Հ. Պողոսյանի խմբագրած «Նոր օրը» վերագտավ իր երբեմնի փառքը, հեղինակությունը, կապը ընթերցողի հետ: Այս ընթացքում դրսեւորվեց նաեւ նրա հեռուստալրագրողի կարողությունը: Շուտով նա դարձավ կարեւորագույն լրագրող-մեկնաբան Լոս Անջելեսի «Հայաստան» հեռուստակայանի, «Պարեւ», «Վարագույր», «Միլուես» եւ այլ ծրագրերի, ինչպես նաեւ Armenian National Network-ի: Նա մեծ ժողովրդականություն էր վայելում հատկապես Կալիֆոռնիա հաստատված հայաստանցիների շրջապատում, որոնք մինչեւ 1990-ական թթ. անտեսված մասն էին կազմում տեղի հայության եւ Հայաստանի անկախացմամբ ստացել էին ազգային շունչ ու շնչառություն, եւ դրսեւորման առիթներ էին փնտրում: «Նոր օրը» դարձել էր նաեւ նրանց արտահայտիչը: Պատահական չէ, որ 1997 թ. Հ. Պողոսյանն արժանիորեն ստացավ ԹՄ Միության «Վարդգես եւ Ռիտա Բալյան» տարեկան մրցանակը:

Դեռեւս ուսանողության տարիներից Հակոբ Պողոսյանն ընդգրկված է եղել ազգային-հասարակական աշխատանքներում. եղել ՀԲԸ Միության համալսարանականների միության անդամ, հիմնադիրներից է եղել 1970-ական թթ. շատ ազդեցիկ Լիբանանահայ համալսարանավարտների միության, մաս է կազմել Թեքեյան մշակութային միության եւ «Գրական շրջանակի» վարչություններին, իսկ այնուհետեւ, արդեն Լոս Անջելեսում, Ռամկավար Ազատական կուսակցության շրջանակին, ինչպես նաեւ կարեւոր դերակատարություն է ունեցել հօգուտ «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի հեռուստամարաթոնների կազմակերպման ու ներկայացման մեջ:

Հուղարկավորությունը տեղի է ունեցել օգոստոսի 18-ին, Հոլիվուդի Սբ. Հովհաննես հայոց եկեղեցում, ընկերների եւ հիացողների մեծ բազմության ներկայությամբ: Դամբանական են խոսել Հայ եկեղեցու Մ. Նահանգների Արեւմտյան թեմի առաջնորդ Վաչե արք. Հովսեփյանը, ՀՀ գլխավոր հյուպատոս Վալերի Մկրտումյանը, ԹՄՄ Կենտրոնական վարչության անդամ, «Ապրիլ» գրահրատարակչության տնօրեն Հարություն Երեցյանը, «Մասիս» շաբաթաթերթի խմբագիր Հարություն Սաղըրյանը եւ «Նոր օրի» աշխատակից Գեւորգ Քյոշկերյանը: Խոսել է նաեւ «Արմինյն օբզերվեր» շաբաթաթերթի խմբագիր, գրականագետ Օշին Քեշիշյանը, որ խոստացել է տարբեր թերթերից հավաքել եւ հրատարակել Պողոսյանի հոդվածները, որոնք, անկասկած, մի քանի հատոր կկազմեն:

Արժանի գործ՝ հայ մամուլի արժանավորագույն մի սպասավորի համար:

Հ. Ա.

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ

ՀՌԱԿ ղեկավարության հերթական այցելավայրերը՝ կուսակցության Արթիկի եւ Գյումրիի մասնաճյուղեր

Մարզեր այցելությունների կուսակցական ծրագրի շրջանակներում երեկ ՀՌԱԿ փոխատենապետ Հարություն Առաքելյանը, Հանրապետական վարչության անդամ Գառնիկ Հովակիմյանը, «Այգեստան» ակումբի ատենապետ Արմեն Ստեփանյանն այցելեցին Արթիկ: Տեղի ՀՌԱԿ մասնաճյուղի գրասենյակում հանդիսավորապես բացվեց «Արթիկ» ակումբը: ՀՌԱԿ ղեկավարությունն արթիկցի ռամկավարներին հանձնեց կուսակցական տոմսերը, այնուհետեւ տեղի ունեցավ նորագիր անդամների երդմնառության արարողությունը: Ակումբի անդամներին ողջույնի խոսքով դիմեցին Հարություն Առաքելյանն ու Գառնիկ Հովակիմյանը: ՀՌԱԿ փոխատենապետը, շնորհավորելով Արթիկի իր կուսակցական ընկերներին ակումբի բացման կապակցությամբ, մասնավորապես նշեց, որ այսօրվա քաղաքական դաշտը կարիք ունի առողջ ու կառուցող ուժի, իսկ այդ ներուժը կա, պարզապես սպասում է բարենորոգիչ մտահղացումներն իրականացնելու իր ժամին: «Կանենք ամեն հնարավորը մեզ հավատացող եւ մեզ հետ քաղաքական դաշտով ընթացող մարդկանց հուսախաբ չթողնելու», հավաստիացրեց նա: ՀՎ անդամ Գառնիկ Հովակիմյանն իր հերթին նշեց, որ կուսակցությունն այսօր, ավելի քան երբեւէ, ուժով աղեցուն է, քանզի միասնական է թե Հայաստանում եւ թե սփյուռքում, ներքին հակասությունները հարթված են:

Ապա տեղի ունեցան ակումբի վարչության կազմի եւ ատենապետի ընտրությունները, վարչության նորընտիր անդամների կամքով ատենապետ դարձավ Ս. Պետոյանը:

ՀՌԱԿ փոխատենապետն ու իր ուղեկիցներն այցելեցին նաեւ Գյումրի, եղան տեղի ՀՌԱԿ մասնաճյուղի գրասենյակում, ինչպես եւ Վահան Թեքեյանի անվան միջնակարգ դպրոցում: 2000 թ. հոկտեմբերից շահագործման հանձնված այս դպրոցը, որ համապատասխանում է արտասահմանյան առաջնակարգ դպրոցների չափանիշներին, կառուցվել է ամերիկացի մեծահարուստ Ջոն Հանթսմանի միջոցներով: Դպրոցը գտնվում է անմիջապես այն թաղամասի հարեւանությամբ, որ կոչվում է իր՝ Հանթսմանի անունով, եւ որտեղ այժմ առաջին բնակելի շենքերն են կառուցվում: Թեքեյանի անվան դպրոցի տնօրեն Անտոն Փիլոյանի ջանքերով (նա նաեւ Գյումրիի ՀՌԱԿ մասնաճյուղի եւ դրանում ընդգրկված 5 ակումբների ղեկավարն է) այս կրթական հաստատությունը կարճ ժամանակամիջոցում, տարբեր բարերարների միջոցով, ապահովվել է դպրոցական կահույքով, մարզագույքով, աշակերտների ուսման ու հանգստի համար ստեղծվել են անհրաժեշտ բոլոր պայմանները: Ներկայումս աշակերտների թիվը 450 է, նրանց առաջադիմության ցուցանիշը, տնօրենի խոսքերով, գոհացուցիչ է: Հասկանալի է, որ այստեղ գնահատում են ունեցածը, քանի որ լավագույնս պահպանում են ու խնամք տանում: «Գյումրին երկրորդ այսպիսի դպրոց չունի», արդար հպարտությամբ նշեց տնօրեն Ա. Փիլոյանը: Մեր անունից ավելացնենք, որ Երեւանում էլ հազիվ թե գտնվի երկրորդ այդպիսին...

Ա. ԲԱՐՍՅԱՆ

ՀԱԿԻՐՃ

Մեքենավարը զոհվել է ռելսերին կանգնելու հետեւանքով

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Օգոստոսի 26-ին երեկոյան ժամը 16.00-17.00-ի սահմաններում Երեւանի մետրոպոլիտենի «Զորավար Անդրանիկ»—«Հանրապետության հրապարակ» միջկայարանային թունելում տեղի է ունեցել դժբախտ պատահար, որի հետեւանքով զոհվել է 57 ամյա մեքենավար Վիգեն Սիմոնյանը: Ինչպես հայտնեցին «Երեւանի մետրոպոլիտենի» «Մետլուր» լրատվական ծառայությունից, դեպքի պատճառը մեքենավարի կողմից մետրոպոլիտենում գործող հրահանգների պահանջների խախտումն է եղել: Մասնավորապես վերջինս, փորձելով ուղղել գնացքի անսարքությունը, իջել է գնացքից եւ կանգնել բարձր լարման տակ գտնվող ռելսերի վրա: Մահը վրա է հասել էլեկտրական հարվածի պատճառով: Միաժամանակ «Մետլուր» լրատվական ծառայությունում հերքեցին հաղորդումներն այն մասին, թե այս գնացքի կանգառման պահին վերջինս է բախվել մեկ այլ շարժակազմ:

Ատոմակայանի վերագործարկումը կախված է վառելիքի ստացումից

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հայկական ատոմային կայանի երկրորդ էներգաբլոկը, որը միջուկային վառելիքի հերթական վերաբեռնավորման եւ պլանային նորոգման աշխատանքների իրականացման համար հուլիսի 10-ից 45 օրով դադարեցրել էր աշխատանքը, դեռեւս չի ստացել անհրաժեշտ վառելանյութը: Այնպես որ, ինչպես ասաց կայանի տնօրենի տեղակալ Սլավիկ Դանիելյանը, վառելիքի ստացումից հետո միայն կարելի է խոսել էներգաբլոկի վերագործարկման մասին: Ըստ էներգետիկայի նախարարության համակարգի շահագործման հսկողության վարչության պետ Ալիկ Աբրահամյանի, նախարար Կարեն Գալուստյանը վերոնշյալ հարցով արդեն մեկ շաբաթ Մոսկվայում բանակցություններ է վարում համապատասխան ընկերությունների հետ:

«Ֆորա» բանկը դեռեւս շանսե՞ր ունի

ՀՀ ԿԲ-ն պարզաբանում է

Ինչպես արդեն տեղեկացրել էինք, «Միկա Արմենիա թրեյդինգ» ՍՊԸ-ն եւ «Արչ լիմիթեդ» օֆշորային ընկերությունը ՀՀ Կենտրոնական բանկից ստացել են նախնական համաձայնություն՝ մասնակցելու «Հայխնայբանկում» 50 տոկոս եւ ավելի մասնակցություն ձեռք բերելու վերաբերյալ: Տեղեկացրել էինք նաեւ, որ 1999 թ.-ից մասնավորեցման գործընթացում գտնվող այս բանկի նկատմամբ, ի թիվս այլ հավակնորդների (Վաչե Մանուկյան, Սենիկ Գեւորգյան եւ այլք), հետաքրքրություն էր ցուցաբերել նաեւ մոսկովյան «Ֆորա» բանկը, որի հետ, ըստ ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարության տեղեկատվության, ՀՀ կառավարությունը նույնիսկ կնքած է եղել նախնական պայմանագիր՝ հետագա ներդրումների վերաբերյալ, ինչն էլ ազդակ էր հանդիսացել «Միկայից» ու նրա քույր-ընկերությանը գրավոր ներկայացնելու բանկի նկատմամբ իրենց հավակնությունները:

Նշենք, որ «Ֆորա բանկ» ՓԲԸ-ին մերժելն ու հայտնի խմբին առաջնություն տալն ընդունվել էր ոչ միանշանակ եւ խոսակցությունների տեղիք էր տվել: Բոլոր հանգամանքները ճշտելու նպատակով ԿԲ տեղեկատվական կենտրոնը մեր հարցմանն ի պատասխան տեղեկացրեց, որ «Ֆորա» բանկի առաջարկը մերժվել է, քանի որ առաջարկի փաթեթում մի քանի փաստաթղթեր բացակայել են, մասնավորապես. այս բանկը, իբրեւ ՌԴ գրանցված բանկ, օտարերկրյա ֆինանսական կազմակերպության կանոնադրական հիմնադրամում մասնակցություն ունենալու համար, ՌԴ օրենսդրության համաձայն, պետք է ունենար ՌԴ ԿԲ համաձայնությունն ու գլխավոր լիցենզիան: Առաջինը չի եղել, իսկ երկրորդը ստացվել է մեկ օր ուշացումով՝ ՀՀ ԿԲ որոշումն ընդունելուց հետո: Ներկայացված չի եղել նաեւ այս բանկի դիրքորոշումը՝ բիզնես-ծրագրում փոփոխություններ կատարելու մասին, ինչը պարտավոր էր բանկը ներկայացնել, բայց չի ներկայացրել:

Վերոհիշյալ տեղեկատվության հետ ԿԲ տեղեկատվական կենտրոնից հայտնեցին «Ֆորա» բանկի համար մի մխիթարական լուր. «ՀՀ ԿԲ-ն «Ֆորա» բանկին տեղեկացրել է, որ նա կարող է նորից դիմել «Հայխնայբանկ» ՊՓԲԸ կանոնադրական հիմնադրամում 50 տոկոսից ավելի մասնակցություն ձեռք բերելու նպատակով ՀՀ ԿԲ համաձայնությունը ստանալու համար՝ ներկայացնելով համապատասխան փաստաթղթերը»: Ինչպես ասում են՝ «փորձի՛ր կրկին ու բազմիցս»:

Գ. Մ.

Հայաստանում մեղվաբուծության ապագան վտանգված է

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: 80-ական թվականների համեմատ Հայաստանում մեղվաընտանիքների թիվը նվազել է շուրջ 50%-ով: Մեղվաընտանիքների թվի անկման միտումը պահպանվում է առայսօր եւ հարցականի տակ է դնում հետագայում Հայաստանում մեղվաբուծության գոյությունը: Օգոստոսի 27-ին հրավիրած մամլո ասուլիսում այս մասին հայտարարեց Հայաստանի մեղվաբուծության եւ ապիթերապիայի կազմակերպության նախագահ Գեւորգ Կարախանյանը: Ըստ նրա, գյուղատնտեսության այս ոլորտում ստեղծված ծանր կացության հիմնական պատճառը «տնտեսական եւ ֆինանսական» են. հայ մեղվապահները միջոցներ չունեն անհրաժեշտ գրականության եւ դեղորայքի ձեռքբերման, մեղվաբուծական պարագաներ գնելու համար: Չկա նաեւ մեղրի իրացման շուկա, որից ստացված եկամուտների մի մասը հետագայում կարող էր ուղղվել մեղվաընտանիքների թվի մեծացման խնդրի լուծմանը:

Այլ է վիճակը արտերկրում, որտեղ մեղվաբուծությունը դիտվում է որպես եկամտաբեր եւ զարգացման մեծ հեռանկարներ ունեցող բնագավառ: Գ. Կարախանյանի խոսքերով, իր անդամ երկրների համար «Մեղվաբուծությունը որպես եկամտի աղբյուր» ծրագիր է մշակել Սեւծովյան տնտեսական համագործակցության քարտուղարությունը: Արդեն իսկ այդ ծրագրին մասնակցելու պատրաստակամություն են հայտնել համագործակցության երկրների մի մասը: Ըստ կազմակերպության նախագահի, Հայաստանը եւս մտադիր է մասնակցել այդ ծրագրի իրականացմանը, որի հայաստանյան տարբերակի մշակման աշխատանքները ներկայումս ընթանում են ՀՀ ԱԳՆ, Գյուղնախարարության եւ Հայաստանի մեղվաբուծության եւ ապիթերապիայի կազմակերպության ջանքերով:

Գ. Մ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ժԱ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայութիւն / հեռ. 529353
Apple Macintosh համակարգչային շարուածը «Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Քաղաքական աղբի հետագա արտանետումներ խորհրդարանում

Աշնանային նստաշրջանի երկու կիզակետերը

Համաձայն սահմանադրության, յուրաքանչյուր սեպտեմբերի երկրորդ շաբաթվա երկուշաբթի օրվանից մեկնարկում է Ազգային ժողովի հերթական աշնանային նստաշրջանը։ Իսկ դա նշանակում է, որ հաշված օրեր են մնացել պատգամավորների արձակուրդին, որը նրանք ստիպված եղան անցկացնել լարված նյարդերով։ Եվ գրեթե նույն վիճակով էլ կսկսեն աշխատանքները, որոնք կարող են սթրեսներից զերծ չլինել։ Իսկ դրան նպաստող բոլոր նախադրյալներն առկա են։

Աշնան առաջին երկու ամիսների ընթացքում խորհրդարանականներն ստիպված կլինեն երկու կարեւոր նախաձեռնություն իրականացնել։ Դրանցից առաջինի անհրաժեշտությունն առաջացավ, երբ նախորդ նստաշրջանի ընթացքում որոշվեց «Հոկտեմբերի 27-ի» գործին առնչվող խորհրդարանական հանձնաժողով ստեղծել, որը պարտավորվում էր սեպտեմբերին արդյունքների հաշվետվությամբ հանդես գալ։ Ակնհայտ է, սակայն, որ այս ընթացքում հանձնաժողովը գործի մութ կողմերին առնչվող նոր փաստերի հայտնաբերման առումով էական հաջողություններ չարձանագրեց։ Եվ չէր էլ կարող արձանագրել, քանի որ ի սկզբանե պարզ էր, որ հանձնաժողովն ստեղծվում է զուտ քաղաքական ենթատեքստով, եւ նախաձեռնության հեղինակների նպատակը ոչ թե նման փաստեր հայտնաբերելն էր, այլ իշխանություններին գործի հանդեպ իրենց հատուկ ուշադրության ցուցադրումը։ Մի քանի անհաջող նախաձեռնություններից, մեկուսարաններ կատարած այցերից եւ մեկուսարանում զոհված Նորայր Եղիազարյանի կնոջ հետ հանդիպումներից բացի հանձնաժողովի անդամներն ավելին չկարողացան կատարել։ Եթե հաշվետվությունը տեղի ունենա, ապա հանձնաժողովը ըստ էության էական ոչինչ չի ունենալ ասելու, բացի կատարածի շարադրանքից, իսկ հանձնաժողովի անդամները կսկսեն ինքնաապահովագրման միջոցառումներ կիրառել՝ խորհրդարանի եւ հատկապես արմատական ՀԺԿ-ականների մոտավորապես «ինչո՞ւ ոչինչ չգտաք» տիպի հարցադրումներից պաշտպանվելու նպատակով։ Արդեն ծանոթ սցենարով դարձյալ հրապարակ կնետվեն «Հոկտեմբերի 27-ի» գործում իշխանությունների լուրջ շահագրգռությունների մասին հավաստիացումները եւ այն պնդումները, թե հանձնաժողովին ոչինչ գտնել չհաջողվեց, որովհետեւ դրան խանգարում էին վերեւներից։ Այս ամենն, իհարկե, վատթարագույն տարբերակի դեպքում։

Չի բացառվում սակայն, որ հանձնաժողովականներին կհաջողվի խորհրդարանին համոզել որոշակի ժամանակահատվածով հետաձգել հաշվետվության հրապարակումը՝ պատճառաբանելով «գործի ոչ սովորական եւ տարողունակ լինելու» հանգամանքը։ Ամեն դեպքում խնդրի բացասական լիցքերն ակնհայտ են. դրանք կարող են ավելի վտանգավոր դառնալ հաջորդ նախաձեռնության իրականացման եւ դրա շուրջ կրքերի բորբոքման հետ միաժամանակ։

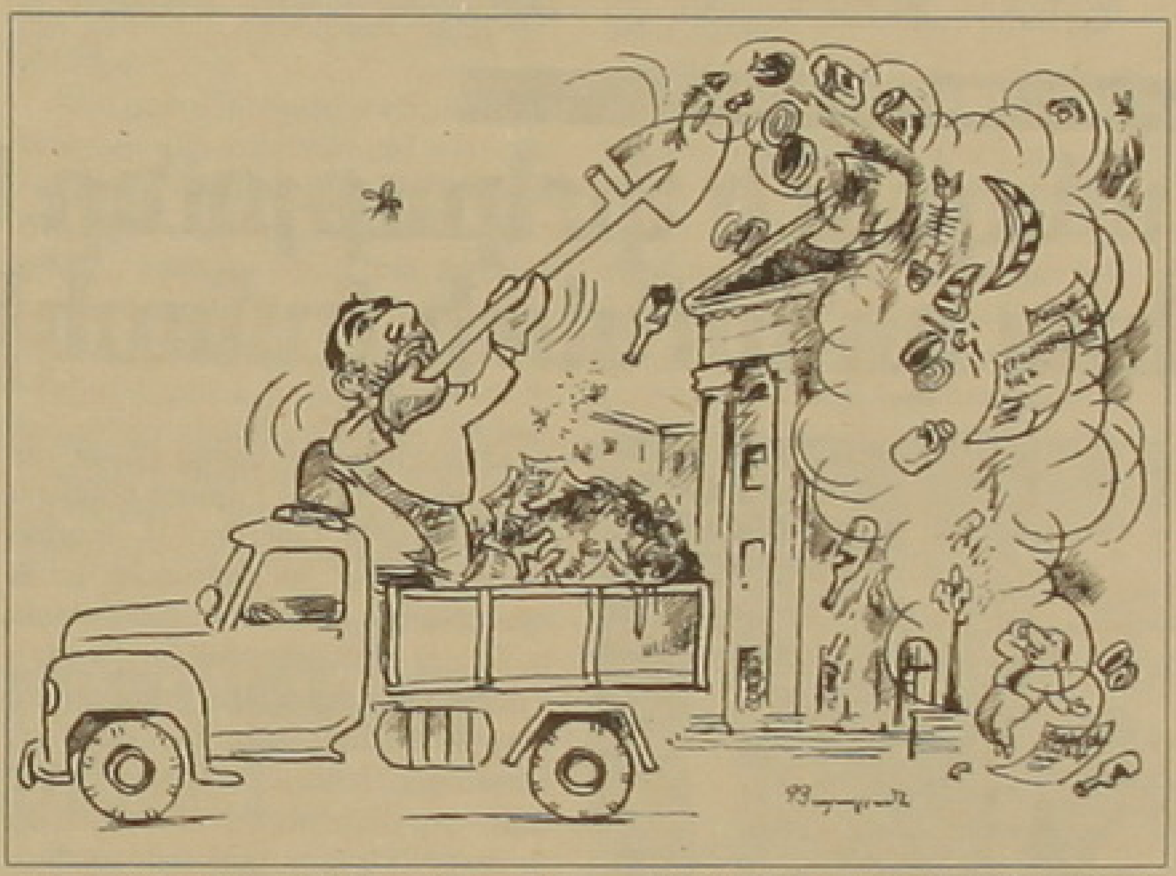

Խոսքը վերաբերում է հուլիսին ԱԺ արտահերթ նստաշրջանի ընթացքում ընդունված ԲԷՑ-երի սեփականաշնորհման օրենքն անվավեր ճանաչելու հայցով մի քանի ընդդիմադիր պատգամավորների Սահմանադրական դատարան դիմելու հարցին։ Դրա անհրաժեշտությունը պետք է առաջանար, երբ նկատի ունենանք օրենքի ընդունման զուտ հայավարի քվեարկության նրբությունները, երբ հայ երեսփոխանները բացահայտորեն քվեարկում էին բացակա գործընկերների փոխարեն, իսկ ԱԺ խոսնակը պարզապես աչք էր փակում խախտման հանդեպ՝ առաջացնելով ներկա պատգամավորների մեծ մասի զայրույթը։ Դրանից անմիջապես հետո պատգամավոր Շավարշ Քոչարյանը պնդեց հարցի կարգավորման նպատակով Սահմանադրական դատարան դիմելու անհրաժեշտությունը, որն էլ կիրագործվի նստաշրջանի հենց առաջին եռօրյաների ընթացքում։ Այն, որ Շավարշ Քոչարյանին եւ մյուս շահագրգիռ պատգամավորներին կհաջողվի հավաքել ՍԴ դիմելու համար անհրաժեշտ սահմանադրական 44 ստորագրությունը, գրեթե կասկած չի հարուցում։ Փաստը, որ ընդունման համար օրենքի կողմնակիցներին խախտումներով միայն հաջողվեց ապահովել 54-րդ ձայնը, դրա վառ ապացույցն է։

Խնդիրն այն է, որ պատգամավորները գրեթե չեն հավատում ՍԴ-ի արդարացի վճռի կայացմանը, որի հետ հենց ինքը՝ Շավարշ Քոչարյանը մի քանի անգամ առիթ ունեցել է բախվելու։ Առավել եւս, երբ նրա գործընկեր Արշակ Սադոյանն արդեն հասցրել է հուսախաբվել Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ առաջին ատյանի դատարանից, որը մերժեց նրա հայցը՝ չեղյալ համարել ԱԺ քվեարկության արդյունքները ԲԷՑ-երի սեփականաշնորհման վերաբերյալ։

Ինչպես եւ ԲԷՑ-երի հետ կապված նախորդ քաղաքական քաշքշուկները, այս անգամ եւս խնդիրը խոստանում է դառնալ անզիջում պայքարի կռվախնձոր եւ խորհրդարանում քաղաքական ուժերի հարաբերակցության վերաբաշխումների հիմնական պատճառներից մեկը։ Այս հանգամանքն առավել պարզ տեսանելի է հատկապես հիմա, երբ խորհրդարանական մի շարք խմբակցություններ ներքին հակասությունների կարգավորման ճգնաժամ են ապրում՝ վերածելով խորհրդարանը միայն ներքին խոհանոցի աղբերի արտանետման ամենահարմար վայրի։

Եթե նկատի առնենք, որ բաշխիչ ցանցերի սեփականաշնորհման նոր օրենքը վավերացվեց նախագահ Քոչարյանի կողմից, ապա հասկանալի է դառնում, որ Սահմանադրական դատարանի ցանկացած վճիռ խորհրդարանականների համար նախագահամետ եւ նախագահամերձ ճամբարների հստակեցման ճանապարհ է բացելու։ Եթե ՍԴ-ն մերժի պատգամավորների պահանջը, միանշանակ ե՛ւ նախագահը, ե՛ւ ողջ իշխանական համակարգը որակվելու են որպես հանցագործ՝ դառնալով ընդդիմադիրների համար իշխանությանը հալածելու հիանալի առիթ։ Եթե պատգամավորները հաղթանակ տանեն, առաջ է քաշվելու այն տեսակետը, թե նախագահը կորցնում է իր ազդեցության լծակները, իսկ գործադիր իշխանությունը՝ ցանցերը վաճառելու իր պլանների իրագործման հնարավորությունը։ Դա վստահություն կառաջացնի ընդդիմության շարքերում, որի համար այդ պահին կարեւոր է լինելու ոչ այնքան ՍԴ-ի վճռի արդարացիությունը, որքան իշխանափոխության համար այդ քայլից սպասվելիք շահաբաժինները։

Իսկ փոխարենը հայրենի խորհրդարանն այդպես էլ քննության չի առնում կարեւորագույն օրենսդրական այնպիսի նախաձեռնություն, ինչպիսիք են Կուսակցությունների մասին օրինագիծը կամ ընտրական օրենքի փոփոխությունները, թեեւ առաջինի նախագիծն արդեն ԱԺ-ում է, իսկ երկրորդի աշխատանքները գրեթե ավարտվում են։ Ըստ երեւույթին խորհրդարանը քաղաքական աղբերով լցնելն ավելի կարեւոր է, քան նման հիմնարար օրենքների ընդունումը։

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

«Արցախում շատ բան է փոխվել, առաջին հերթին՝ մարդկանց հոգեբանությունը»

Սկիզբը էջ 1

Մեր նախընտրական շտաբն ամեն օր 6–8 հանդիպում է կազմակերպում, մնացած թեկնածուների մոտ այդպիսի հաճախականություն չեմ նկատում։ Ենթադրում եմ, որ նրանք նույնպես աշխատում են որոշակի տեխնոլոգիաներով, չեմ կարող ասել՝ որն է ավելի արդյունավետ։

– Եթե փորձենք ԺԱՄ-ՀՅԴ նախընտրական պայքարը տեղայնացնել, ինչպիսի՞ն կլինի պատկերը, նկատի ունեմ երկու քաղաքական ուժերի պայքարը շրջաններում։

– Դժվարանում եմ ասել՝ այս կամ այն ուժը որտեղ ցայտուն առավելություն ունի։ Փորձել ենք մեր հնարավորություններն առավելագույն չափով օգտագործել շրջաններում։ Առանց բացառության բոլոր շրջաններում էլ ունենք մեր կողմից պաշտպանվող թեկնածուներ։ Օրինակ, Հադրութի 24 համայնքներից 16-ում ունենք թեկնածուներ, Մարտակերտում, Մարտունիում, Ասկերանում, Շուշիում, Շահումյանում, Քաշաթաղում երեւի 80–90 տոկոսով ունենք ԺԱՄ-ի կողմից պաշտպանվող թեկնածուներ։ Սա ոչ թե ազդեցություն տարածելու կամ հանրապետության ողջ տարածքն ընդգրկելու համար է արվում, այլ պարզապես ճիշտ կլիներ ասել, որ դրանով մենք կարեւորում ենք տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունները։ Փաստորեն, մենք երեք տարվա հեռանկարով ձեւավորում ենք տեղական իշխանություններ, եւ նրանից, թե այդ ընթացքում ինքնակառավարման մարմինները կկարողանա՞ն լուծել տեղական խնդիրները, կարելի կլինի եզրակացնել, թե ապագա երեք տարիներին ինչպիսի հաջողություններ կունենանք ԼՂՀ սոցիալ-տնտեսական, մշակութային եւ այլ բնագավառներում։

– Պրն Ղուլյան, ՀՅԴ-ն հարյուրամյա անցյալ ունեցող կուսակցություն է՝ իր հաջողություններով եւ բացթողումներով, ժողովրդին ներկայանալու դժվարություններ երեւի թե չունի։ ԺԱՄ-ն ընդամենը 1,5 տարվա պատմություն ունի։ Ժողովրդի հետ նախընտրական հանդիպումներում ինչպե՞ս եք ներկայանում, ի՞նչ արժեքներ է դավանում ԺԱՄ-ը, զարգացման ի՞նչ ուղիներ եք որդեգրել։

– Տարողունակ հարց է. ճիշտ կլիներ վերհիշել անցյալը։ Այո, մեր կազմակերպությունը ձեւավորվել է 1,5 տարի առաջ, ձեւավորվել է ծայրահեղ պայմաններում, երբ ԼՂՀ-ում քաղաքական նոր ուժի անհրաժեշտություն էր զգացվում։ ԼՂ-ում 1988–1991 թթ. քաղաքական կյանքը բավականին ակտիվ էր։ Այդ ժամանակ, ճիշտ է, քաղաքական կուսակցությունների ձեւավորման շրջանն էր, բայց արդեն կային մի շարք հասարակական կազմակերպություններ, որոնց ազդեցության հիմնական ոլորտը ԼՂ հարցի քաղաքական կարգավորումն էր։ 1991–94 թթ. պատերազմի պայմաններում ԼՂՀ-ում քաղաքական կյանքը չէր կարող զարգանալ նորմալ հունով։ Հետպատերազմյան առաջին տարիները նույնպես չէին կարող այդ բացը լրացնել, որովհետեւ կային առավել օրախնդիր հարցեր, որոնք թույլ չէին տալիս, որպեսզի քաղաքական դաշտն իր ձեւավորումը ստանար դասական իմաստով։ 1999 թ. ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանը հռչակեց նոր քաղաքականության սկիզբը՝ հասարակական կյանքի ժողովրդավարացում, արդարության եւ օրինականության հաստատում։ Առկա էին պատերազմից հոգեբանորեն դուրս գալու իրավիճակ, ներքաղաքական կյանքում շտկումների անհրաժեշտություն։ Իմ անձնական տպավորությամբ, հասարակայնության այն խավը, որ մեծ ներուժ ուներ եւ ԼՂ քաղաքական կյանքում կարող էր ազդեցություն ունենալ, կարծես թե կտրված էր հասարակական-քաղաքական գործընթացներից։ Չեմ ասում առավելագույն չափով, բայց ԺԱՄ-ի ստեղծումով քաղաքական ակտիվ ներուժ ունեցող խավն ընդգրկվեց կազմակերպության մեջ։

Ինչպե՞ս ենք ներկայանում ժողովրդին։ Ներկայանում ենք շատ պարզ ձեւով՝ այն սկզբունքներով, որոնք հռչակել ենք կազմակերպության հիմնադիր համաժողովում։ Գուցե այդ սկզբունքները մի քիչ սովորական են դարձել՝ երկիրը պետք է լինի ժողովրդավարական, արդարություն հասարակության մեջ, չպիտի լինեն արտոնյալ եւ ոչ արտոնյալ խավեր, պետք է օրենքի գերակայություն։ Չնայած դժվարություններին, ԺԱՄ-ը փորձելու է հասնել այդ սկզբունքների իրականացմանը։ Շատ լավ հասկանում ենք, որ դա մեկ ամսվա կամ մեկ տարվա գործ չէ։ Ընտրել ենք այդ ուղին եւ փորձելու ենք տարեցտարի հաստատ քայլեր անել այդ ճանապարհով։

– Կարո՞ղ ենք ասել, որ ԺԱՄ-ը իշխանական կուսակցություն է, իսկ սեպտեմբերի 5-ի տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունները կարեւոր փուլ են հաջորդ տարի կայանալիք ԼՂՀ նախագահական ընտրություններից առաջ։

– Այն քաղաքականությունը, որ այսօր մենք ենք փորձում որպես կազմակերպություն իրականացնել, ընդունվել է իշխանությունների կողմից։ Բայց սա չի նշանակում, թե մեր նպատակն ամեն գործի, ձեռնարկման ծափահարելն է։ Կան բավականին չլուծված խնդիրներ, կան տարբեր մոտեցումներ։ Մենք փորձում ենք այս չլուծված խնդիրների, մոտեցումների շուրջ ստեղծել ավելի լայն քննարկում, ընդգրկել ավելի շատ մարդկանց՝ ե՛ւ մասնագիտական, ե՛ւ քաղաքական ակտիվության առումով։ Չեմ բացառում, որ որեւէ հարցի շուրջ մենք ունենանք տարբեր մոտեցումներ, թեեւ այս 1,5 տարում, ինչքան հնարավոր են եղել քաղաքական տարբեր ուժերի հետ շփումները, կարծում եմ՝ երկրի համար ռազմավարական նշանակություն ունեցող հարցերում ԼՂՀ քաղաքական սպեկտրում չկան լուրջ տարաձայնություններ։ Տարաձայնությունները զուտ մարտավարական են՝ զարգացում, սոցիալական քաղաքականություն եւ այլն։

Երբ խոսում ենք լուրջ դերակատարության մասին, հարցն այն չէ, որ մենք հռչակում ենք սկզբունքներ եւ ամեն օր դրա մասին խոսում։ Ամենակարեւորն այն է, թե այս կամ այն սկզբունքի հռչակումից հետո ինչ քայլեր են արվում, որպեսզի այն կյանքի կոչվի։ Մենք փորձում ենք խոսքից անցնել գործնական քայլերի։ ԺԱՄ-ը կարեւորում է տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունները, եթե շրջաններում համայնքները թույլ լինեն, կենտրոնում ինչքան էլ ակտիվացնենք քաղաքական կյանքը, միեւնույն է՝ դա ողջ Ղարաբաղը չէ։ Կարելի է ասել, որ որոշ առումով սա նաեւ նախապատրաստություն է հաջորդ տարի կայանալիք ԼՂՀ նախագահական ընտրություններից առաջ։ Տպավորությունն այնպիսին է, որ տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրություններն ավելի շուտ այլ կուսակցությունների համար են նախապատրաստական փուլ ԼՂՀ նախագահական ընտրություններից առաջ։

– Խոսենք գործնական քայլերի անցնելու մասին։ Վերջերս «Ազգին» տված հարցազրույցում ԼՂՀ ՀՅԴ ԿԿ ներկայացուցիչն ասել էր, որ նախագահ Ղուկասյանը գիտի ղեկավարելու մեկ ձեւ՝ այն, ինչ տեսել է Սամվել Բաբայանի օրոք։ Ավելի պարզ ասեմ՝ 1999-ից այս կողմ ԼՂՀ-ում ինչ-որ բան փոխվե՞լ է։

– Միանշանակ փոխվել է, բայց այն, ինչ այսօր ունենք, շոշափելի ձեռքբերում չի կարելի համարել։ Այսօր փոխվել է մթնոլորտը, մարդիկ ավելի ազատ են ու անկաշկանդ, կարող են կարծիք արտահայտել ցանկացած հարցի վերաբերյալ։ Նույնիսկ եթե վերցնենք այս ընտրությունները, կարող ենք տեսնել, որ թեկնածուների շատ ակտիվ առաջադրում է տեղի ունեցել։ Այդ մարդիկ հնարավորություն չե՞ն ունեցել մասնակցելու տեղական ինքնակառավարման մարմինների նախորդ ընտրություններին։ Իհարկե, ունեցել են, սակայն նրանցից ամեն մեկը մտածել է, որ իրենից ոչինչ կախված չէ։ Այսօր այդ մթնոլորտը չկա։ Այսօր մարդիկ ե՛ւ պրոֆեսիոնալ, ե՛ւ բարոյական, ե՛ւ պատասխանատվություն ստանձնելու առումով զգում են, որ որեւէ օգուտ կարող են բերել այս երկրին եւ առանց վարանելու հայտնում են իրենց պատրաստակամությունը։ Մարդկանց հոգեբանությունն է փոխվել։ Սակայն այս ամենը չեն կարող շոշափել։ Այն, ինչ կախված էր նախագահ Ղուկասյանից, արվել է, արվել է ավելին՝ դրա համար հատուցելով կյանքի վտանգով։

Ինչ վերաբերում է պրն Հայրապետյանի՝ ձեր թերթում արտահայտած կարծիքին, ապա չեմ ուզում մեկնաբանել, պարզապես կարող եմ երկու նկատառում ներկայացնել։ Նախ՝ եթե ոչ մի բան չի փոխվել, ապա ինչո՞ւ այդ ամենի մասին 3–4 տարի առաջ չէին խոսում, երկրորդ, որ թերեւս ավելի կարեւոր է, Արցախում ոչ ոք ոչ մեկին չի փորձում համոզել, թե աղքատ ապրելը բնական է, բայց չեն էլ փորձում անհիմն ոգեւորել, թե մի քանի ամիս հետո հրաշք է լինելու, եւ մարգարեն է միայն պակասում։ Կարեւորն այն է, որ ժողովուրդը հավատա իր ապագային։

– Պրն Ղուլյան, մենք մոռացանք ամենակարեւորը՝ ժողովուրդը գնալո՞ւ է ընտրությունների, շահագրգռվա՞ծ է։

– Ժողովուրդը գնալու է ընտրությունների, եւ այդ տպավորությունն իմ մեջ ավելի է ամրապնդվում։ Իհարկե, ժողովրդի մեջ դժգոհություն կա, որ ամեն տարի իրենք մասնակցում են ընտրություններին, բայց շեշտակի առաջադիմություն չկա։ Եթե ինչ-որ բան փոխվում է, փոխվում է շատ դանդաղ։ Երբ պարզ խոսում ենք ժողովրդի հետ, ասում, թե ինչու ենք պաշտպանում այս կամ այն թեկնածուին, ինչն ենք նրա մեջ գնահատում, իսկապես հասկանում է։ Ժողովուրդը շատ լավ է հասկանում, որ ընտրության չգնալով, մի քանի տարի էլ կմնա նույն վիճակում, երբ ոչ մի բան չի փոխվի։ Ստեփանակերտի կտրվածքով կարող եմ ասել, որ մեծամասնությունը մասնակցելու է։

ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Լեյկեմիայով հայ հիվանդների փրկությունը կախված է ոսկրածուծի հայ դոնորների քանակից

Ոսկրածուծի դոնորների հայկական ռեեստր բարեգործական հիմնադրամը ստեղծվել է 1999 թ. հունիսին։ Ռեեստրի հյուսվածքային տիպավորման, մարդու հակամարմինները որոշող լաբորատորիան ոչ միայն Հայաստանում, այլեւ տարածաշրջանում (Վրաստան, Ադրբեջան, Պարսկաստան) եզակի է։ Աշխարհում գոյություն ունեն 37 հայտնի ոսկրածուծի ռեեստրներ (Երեւանինը 36-րդն էր, իսկ վերջինը բացվեց Կիպրոսում), ավելի քան 3,5 մլն դոնորներ։ 1998 թ. ԱՄՆ-ում եւ եվրոպական երկրներում ոսկրածուծի պատվաստումներ ստացել են 26 հազար հիվանդներ։

«Տարիներ առաջ էր, աշխատում էի Ախուրյանի «Մոր եւ մանկան» կենտրոնում։ Մի առիթով Մեսրոպ արք. Աշճյանն ինձ պատմեց բոստոնցի 14 տարեկան մի աղջկա մասին, որ տառապում էր լեյկեմիայով՝ արյան քաղցկեղով։ Երեխային դեղորայքային քիմիական բուժումը չէր օգնել։ Բուժման հաջորդ փուլն ամենաարդիական ոսկրածուծի պատվաստման միջոցն էր, մի գործառույթ, որ Հայաստանում չի կիրառվել ընդհանրապես, պատմում է ռեեստրի հիմնադիր, նրա գործադիր տնօրեն Սեւակ Ավագյանը։ Այս դեպքից հետո սկսեցինք հետաքրքրվել Հայաստանում լեյկեմիայով հիվանդ երեխաներով եւ մեծահասակներով։ Ինչպես այստեղ, այնպես էլ սփյուռքում համապատասխան մասնագետների փնտրտուքը մեզ ծանոթացրեց ազգությամբ հայուհի Ֆրիդա Ջորդընի հետ, որն աշխատում էր Լոնդոնի «Էնթընի Նոլան» համանման ռեեստրում։ Ներկայումս նա ղեկավարում է Լոս Անջելեսի Սեդար Սինայի բժշկական կենտրոնի իմունոգենետիկական լաբորատորիան։ Մեր հիմնադրամի նպատակը լեյկեմիայով հիվանդներին օգնելն է՝ նրանց համար համապատասխան դոնորներ գտնելու միջոցով»։

Լեյկեմիայի (արյան քաղցկեղ) առաջացումը պայմանավորված է թե ժառանգական, թե արտաքին գործոններով։ Լեյկեմիայով եւ ապլաստիկ անեմիայով, ինչպես նաեւ արյան այլ հիվանդություններով տառապող հիվանդներին փրկելու ամենաարդիական միջոցը ոսկրածուծի պատվաստման մեթոդն է, որի անհրաժեշտ պայմանը դոնորի եւ հիվանդի հակամարմինների ամբողջությամբ կամ գրեթե ամբողջությամբ համընկնումն է։ (Հակամարմինները մարդու գենետիկ կառուցվածքի մի մասը կազմող սպիտակուցներ են)։ Ոսկրածուծում գոյացող արյան կարմիր եւ սպիտակ բջիջների կյանքի տեւողությունը սահմանափակ է. դրանք անընդհատ փոխարինվում են նորերով։ Անձը հիվանդանում է լեյկեմիայով կամ ոսկրածուծի հետ առնչվող այլ հիվանդություններով, երբ ոսկրածուծն անկարող է այլեւս վերարտադրել առողջությունն ապահովող արյան բջիջներ մասամբ կամ ամբողջովին։ Պատվաստման դեպքում համապատասխան ոսկրածուծը զարգանում է հիվանդի ոսկորներում՝ վերարտադրելով անհրաժեշտ բջիջներ։

Ինչպես գոյություն ունեն արյան տարբեր խմբեր, այնպես էլ կան «հյուսվածքային տիպերի» հազարավոր տարատեսակներ։ «Հյուսվածքային տիպը» որոշելու համար անհրաժեշտ է ունենալ դոնորի արյան նմուշը (5 մլ), որից անջատվող սպիտակուցի հետազոտումը լաբորատորիայում կատարվում է ամենաարդիական սարքավորումների, միջազգային ստանդարտներին համապատասխանող տեստերի միջոցով։ Դոնորի ցավազրկման ենթարկվելու եւ ոսկրածուծ տրամադրելու կարողությունը պարզելու համար կատարվում է առողջական ընդհանուր վիճակի մանրազնին քննություն։

Ոսկրածուծի պատվաստման տեխնոլոգիայի եւ դոնորի առողջության վրա հնարավոր հետագա բարդությունների եւ ռեեստրի ապագա ծրագրերի մասին Սեւակ Ավագյանը մեզ տվեց ավելի մանրամասն տեղեկություններ. «Երբ դոնորի եւ հիվանդի առաջին խմբի հակամարմինները համընկնում են, մենք հրավիրում ենք դոնորին եւ ստուգում երկրորդ կարգի հակամարմինները, ինֆեկցիոն հիվանդությունները։ 100 տոկոսանոց համապատասխանության դեպքում սկսվում է բուն տրանսպլանտացիայի շրջանը՝ ընդհանուր անզգայացման տակ ասեղով ոսկրածուծ դուրս քաշելով եւ իմոնոսուպրեսիայի տակ հիվանդին երակից ներարկելով։

Շատերին է անհանգստացնում այն հարցը, թե տրանսպլանտացիան դոնորի համար վտանգավո՞ր է արդյոք։ Ըստ էության, սա արյուն տալու պես պրոցես է։ Ոսկրածուծն արյունաստեղծ օրգան է, որն արագ վերականգնվում է, հիվանդը ոչինչ չի կորցնում, կարող են լինել մի քանի օրվա տեւողությամբ որոշ ցավեր, թուլություն եւ ցանկացած վիրահատության ժամանակ ընդհանուր անզգայացման պատճառած հնարավոր բարդությունները։ Բայց այն բերկրանքը, որ կարող ես մարդու կյանք փրկել, շատ ավելի մեծ բան է։ Ես ինքս էլ դոնորագրված եմ։

Ոսկրածուծի հիվանդությամբ տառապող չորս հիվանդից միայն մեկն է, որ կարող է համապատասխան ոսկրածուծ ստանալ իր մոտիկ ազգականներից։ Մյուսների համար կարիք է զգացվում գտնել ազգակցական կապ չունեցող դոնորներ։

Յուրաքանչյուր անհատ ունի իր հակամարմինների հատուկ տիպի կառուցվածքը, որ հավասարապես ժառանգվում է ծնողներից։ Պարզվում է, որ հայերն իրենց գենետիկ կառուցվածքով, հակամարմինների հաջորդականությամբ տարբերվում են մնացած էթնիկ խմբերից, այդ պատճառով հայ հիվանդների համար հնարավոր չէ ներկայումս աշխարհում գործող ռեեստրներում գտնել համապատասխան դոնորներ, մեր ինֆորմացիան լիարժեք ոչ մի տեղ չկա։ Ուստի եւ առաջացավ անհրաժեշտություն ստեղծելու մեր ազգային ռեեստրը։ Հայերը պատկանում են կովկասոիդ խմբին, հրեաների եւ բասկերի հետ մեր կապը ինչ-որ ձեւով հիմնավորված է, այսօր գենետիկ կառուցվածքի առումով չի կարելի բացառել մեր նմանությունը նաեւ պարսիկների հետ։ Բժշկագենետիկական այս հիմնավորումները կարելի է օգտագործել գիտական տեսությունների ժամանակ նաեւ, հայ գենետիկ նկարագիրն ի հայտ բերելու առումով՝ այն օգտագործելով պատմական փաստերը հերքելու կամ հաստատելու համար։

Ուզում եմ հատկապես ընդգծել, որ սա Հայաստանի համար հերթական ծրագիր չէ, այն 7-8 մլն աշխարհասփյուռ հայ էթնիկ խմբի ծրագիր է։ Ունենալով իր գենետիկ ինֆորմացիան՝ նա ինչ-որ առումով ապահովագրում է իր ապագան։ Այս հիրավի համահայկական ծրագիրը նաեւ կամրջող նոր օղակ է Հայաստանի եւ սփյուռքի միջեւ, որի հիմնական նպատակն է կազմակերպել դոնորների հավաքագրում համայն հայության մեջ եւ ստեղծել ռեեստրի Երեւանից կառավարվող համահայկական ցանց, ինչպես եւ համագործակցել աշխարհում գործող այլ ռեեստրների հետ՝ հայերի համար տրանսպլանտների համապատասխանության պոտենցիալը մեծացնելու համար»։

Հիմնադրամի պատվավոր նախագահը ՀՀ առաջին տիկին Բելլա Քոչարյանն է, խորհրդի նախագահը՝ Ֆրիդա Ջորդընը, հիմնադիր անդամներից են Ալվարդ Պետրոսյանը, Քերոլայն Նաջարյանը, որոնք փորձում են հասարակության մեջ ստեղծել այն տեսակարար կշիռը, որ կարող է փոխել մարդկանց գիտակցությունը։ Գլխավոր գիտական խորհրդատուն ԵՊՀ գենետիկայի ամբիոնի վարիչ պրոֆ. Ռուբեն Հարությունյանն է»։

Ռեեստրում դոնորագրվումը կամավորության սկզբունքով է, առանց նյութական խրախուսանքների։ Այս ձեւով արդեն հավաքագրվել են 1200 դոնորներ, որոնց նաեւ քանակից է կախված ռեեստրում հերթագրված 18 հիվանդների (որոնցից 8-ը Հայաստանից են, կան ԱՄՆ-ից, Թուրքիայից) կյանքի փրկության հարցը։ Առայժմ 1200 դոնորներից ոչ մեկի հյուսվածքային տիպերը չեն համապատասխանում հիվանդներից եւ ոչ մեկի հետ։ Այնպես որ, համապատասխան դոնոր գտնելու հավանականությունը կախված է նրանց թվաքանակի ավելացումից։

Ոսկրածուծի նվիրատվության ժամանակ առաջացած բոլոր նյութական ծախսերը հոգում է ռեեստրը։ Դոնորի եւ հիվանդի անմիջական կապը, համաձայն միջազգային ընդունված նորմերի, ոսկրածուծի նվիրատվությունից առաջ բացառվում է, փոխպատվաստումից հետո ցանկության դեպքում նամակակցումը հնարավոր է ռեեստրի կամ փոխպատվաստման կենտրոնի հսկողությամբ։

Ոսկրածուծի հայկական ռեեստրը համագործակցում է Լոնդոնի «Էնթընի Նոլան» կենտրոնի, Լոս Անջելեսի «Գլենդեյլ Մեմորիալ» հոսպիտալին կից ամերիկյան մասնաճյուղի եւ «Սենթ «Ջյուդ» հիվանդանոցի հետ։ Հիմնական ֆինանսավորողը Լոս Անջելեսի հայկական համայնքն է, Լինսի հիմնադրամը եւ առանձին անհատներ (Քերոլայն Նաջարյան «Armenian Health Alliance»-ի նախագահ)։ Դեկտեմբերի 7-ին Փարիզում նախատեսված է կազմակերպել բարեգործական համերգ Սոփիվակոնի մասնակցությամբ, որին ներկա կլինի նաեւ ՀՀ առաջին տիկինը, գումարները կտրամադրվեն ֆրանսահայ համայնքի դոնորների հավաքագրման եւ տիպավորման գործին։

Նախագահական մրցանակի արժանացած հիմնադրամը նպատակ ունի մինչեւ այս տարվա վերջը սփյուռքի հայահոծ համայնքներում՝ Ֆրանսիայում, հետագայում Լիբանանում բացել դոնորների կամավորագրման կենտրոններ՝ առաջիկայում ռեեստրի համահայկական ցանց ստեղծելու համար։

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

Գյուղատնտեսական հիմնախնդիրների շղթան ձգվում է...

Բնապահպանորեն մաքուր սննդամթերքի արտադրությունը պետք է պետական օժանդակություն ստանա։ Ավելին, զարգացած երկրներում գյուղատնտեսությանը լրավճար է տրվում։ Դա նույնպես ոլորտի զարգացումը խրախուսող հանգամանք է, որը, ցավոք, մեզ մոտ բացակայում է։ Այդպիսի խրախուսման դեպքում աշխատատեղերի ապահովման հիմնախնդիր ունեցող Հայաստանում գյուղատնտեսության ոլորտի աշխատատեղերի թիվը կբազմապատկվեր։ Իսկ ֆինանսական միջոցների ճիշտ տնօրինումն ու խելացի տնտեսվարումը կնպաստեին ապրանքային արտադրության կազմակերպմանը եւ գյուղատնտեսական արտադրության արդյունավետության բարձրացմանը։

Աղքատիկ բյուջե ունեցող երկրի համար ոչ պակաս կարեւոր է նաեւ վարկային քաղաքականության ճիշտ կիրառումը։ Վարկերը պետք է տրվեն նպաստավոր պայմաններով (գյուղատնտեսության համար՝ ցածր տոկոսադրույքներով երկարաժամկետ կամ լավագույն դեպքում՝ անտոկոս), որպեսզի հնարավոր լինի դրանց վերադարձելիությունը։ Վերանայման անհրաժեշտություն ունեն նաեւ գրավի պայմանները։ Արդյունավետ արտադրության կազմակերպումը նույնպես երկրի բյուջեն համալրելու ուղիներից մեկն է։

Եվ, ի վերջո, տնտեսական այս շղթայի մեջ ամենակարեւորը տրամաբանորեն արդարացվող օրենսդրական դաշտի առկայությունն է։ Երկրի օրենքները պետք է հստակ լինեն, հնարավորինս հղկված եւ զտված անիմաստ խրթինություններից։ Օրենքը պետք է բխի կյանքից՝ ռեալ իրականությունից, ժամանակի ընթացքում հղկվի՝ համապատասխանեցվելով իրականությանը։ Օրենքը պետք է ժամանակին համահունչ լինի, որպեսզի կիրառություն գտնի գործնականում։

Մեր երկրում այսօր դրամաշնորհային բազմաթիվ ծրագրեր են իրականացվում։ Սա, իհարկե, ինքնին ողջունելի է։ Սակայն միշտ չէ, որ այդ նպատակով ֆինանսական միջոցները տրվում են տեղին ու նպատակային, երբեմն դրանք գումարը «մարելու» կամ «պարտելու» ճանապարհ են հիշեցնում։ Պարզապես մեծ մասամբ ֆինանսավորվում են ուսուցողական բնույթի ծրագրեր։ Ժամանակը չէ՞ արդյոք ավելի գործնական քայլեր կատարելու։ Չէ՞ որ հայ մասնագետներն իրենց գիտելիքներով (թող կոպիտ չհնչի) չեն զիջում բարի կամեցողություն ունեցող մեր օտարերկրյա գործընկերներին։ Լավ, ասենք թե ինչ-որ չափով ծանոթ չէին միջազգային փորձին, տնտեսվարման եղանակներին, արտադրության արդյունավետ կազմակերպման նոր տեխնոլոգիաներին եւ այլն։ Բայց մի՞թե տասից ավելի տարիների ընթացքում ծավալված այս քաղաքական-ուսուցողական աշխատանքը չլրացրեց այդ բացը։ Այո, ամեն օր ինչ-որ բան պետք է սովորել, բայց չպետք է դոփել տեղում, ժամանակն է այդ սովորածը կիրառության մեջ դնելու։

Զարգացած երկրներում լավ է լուծված նաեւ արտադրողի շահերի պաշտպանվածության հարցը, արտադրողը չի կարող միայնակ պաշտպանել ինքն իրեն։ Այստեղ է, որ պետության (գքառաս հոր) աջակցությունն է պետք։ Նախ, օրենքը պետք է պաշտպանի արտադրողին, այնուհետեւ՝ այդ օրենքը կիրառողներին։ Եվ ոչ թե... Նման հարցերի կարգավորման գործընթացում նախկինում մեծ դեր էին կատարում արհմիությունները։ Ժամանակը չէ՞, որ նրանք կրկին սկսեն իրենց գործունեությունը։ Որքա՞ն կարեւորագույն խնդիրներ էին լուծվում արհմիությունների միջոցով, որքա՞ն խնդիրներ կան հիմա չլուծված...

Գյուղմթերքի իրացումը եղել եւ շարունակում է մնալ հիմնախնդիր։ Գյուղնախարարությունն իրավասու չէ միջամտելու, մասնակցելու վերջինիս կարգավորմանը, դա ավելի շատ արտադրողի խնդիրն է դարձել։ Մինչդեռ արտադրողի խնդիրը պետք է միայն արտադրելը լիներ, իսկ իրացումը մեկ այլ կառույցի խնդիրն է։ Ուրեմն շղթան ամբողջական չէ, պարզվում է, այստեղ եւս մի պակաս օղակ կա՝ գնող-իրացնող միջնորդ կազմակերպությունը, որի ձեւավորումը, չգիտես ինչու, ձգձգվում է։ Ի վերջո իր գործունեությամբ շուկայում այն որոշակի կարգավորիչ դեր կստանձներ, թե որտեղ ի՞նչ արտադրել, ի՞նչ քանակությամբ եւ այլն։

Տեղական արտադրության զարգացմանը խոչընդոտում են նաեւ արտասահմանից գյուղմթերքների մեծաքանակ ներկրումները։ Հայաստան է հասցվում էժան եւ հիմնականում անորակ արտադրանք, որը, ցավոք, սպառվում է ցածր գնի շնորհիվ միայն։ Իսկ ցածր գնողունակություն ունեցող բնակչության շրջանում դժվար է իրացնել բնապահպանորեն մաքուր, տեխնոլոգիական անհրաժեշտ պահանջարկին համապատասխանող, բարձր ինքնարժեքով որակյալ արտադրանքը։ Օրինակ, մեզ մոտ ջերմոցային բանջարեղենի ինքնարժեքը շատ ավելի բարձր է ստացվում՝ պարսկականի կամ թուրքականի հետ համեմատած։ Արդյունքում, առկա մի քանի ջերմոցային տնտեսությունները չեն կարողանում ոչ միայն արդյունավետ աշխատել, այլեւ գոյատեւել։ Կարծիք կա նաեւ, որ երեւանյան շուկաներում այսօր մեծ քանակությամբ պարսկական լոլիկ է վաճառվում, որն առանձնապես աչքի չի ընկնում համային հատկանիշներով։ Իսկ ինչպե՞ս տարբերել ներկրվածը տեղականից, ի՞նչ տարբերակով կամ ինչո՞ւ, երբ ներկրվածն ավելի էժան է, կասեր գնորդը։ Մրցակցության նորմալ դաշտն այստեղ բացակայում է, թելադրողն իրավիճակն է։ Իսկ երբ վճարունակ չես, միեւնույն է, թե ինչ կգնես։ Իրականն այն է, որ հայ գյուղացին իր արտադրած լոլիկի ձեռքը կրակն է ընկել, հարեւան երկրներն էլ չեն ներկրում։

ՆԵԼԼԻ ՄԱՀԱԿՅԱՆ

ԱԶԳ միջազգային

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ

Համագործակցելու են Հայաստանի եւ Հարավսլավիայի արդյունաբերողները

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայաստանի եւ Հարավսլավիայի միջեւ տնտեսական, մշակութային ու քաղաքական հարաբերությունները զարգացնելու հնարավորություններն են քննարկվել Հայաստանի եւ Հարավսլավիայի արտգործնախարարներ Վարդան Օսկանյանի եւ Գորան Սվիլանովիչի հանդիպման ժամանակ: Կողմերը խիստ կարեւորել են երկու երկրների միջեւ իրավական դաշտի ձեւավորումը, ինչը հնարավորություն կընձեռի հայ եւ հարավսլավ գործարարներին միմյանց հետ համագործակցելու տնտեսության ամենատարբեր ոլորտներում:

Ինչպես հաղորդել են ՀՀ ԱԳՆ հասարակայնության հետ վարչությունից, երկու նախարարները ստորագրել են Համաձայնագիր Հայաստանի եւ Սերբիայի արդյունաբերության նախարարությունների միջեւ համագործակցության մասին եւ Արձանագրություն ռազմական եւ ռազմա-արդյունաբերական համագործակցության մասին:

ՀՀ ԱԳ նախարարը հանդիպել է նաեւ ՀԴՀ նախագահ Կոշտունիցայի, վարչապետ Պեշիչի, ՀԴՀ խորհրդարանի ներկայացուցիչների պալատի խոսնակ Միչունովիչի, ինչպես նաեւ պատրիարք Պավլ Վեցի հետ:

Հայաստանի արտգործնախարար Օսկանյանի գլխավորած պատվիրակությունը նույն օրը Բելգրադից մեկնել է Կոսովո, որտեղ հանդիպում է ունեցել Կոսովոյի ժողովրդավարական լիգայի ղեկավար Իբրահիմ Ռուգովայի հետ: Վերջինս ներկայացրել է իրավիճակը Կոսովոյում, իր տեսակետներն ու համոզմունքները Կոսովոյի ապագա կարգավիճակի վերաբերյալ, ինչպես նաեւ դրանց հնարավոր հետագա զարգացումները:

Նախարար Օսկանյանն իր հերթին ներկայացրել է իրավիճակը մեր տարածաշրջանում, մասնավորապես անդրադարձել է ԼՂ-ի խնդրի կարգավորման վերջին զարգացումներին, շեշտը դնելով ԼՂ-ի ապագա կարգավիճակի վերաբերյալ Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի մոտեցումներին ու համոզմունքներին:

Այցի շրջանակներում նախարար Օսկանյանը հանդիպել է նաեւ UMIK-ի եւ ԵԱՀԿ-ի ներկայացուցիչներին, որոնք շարադրել են ՄԱԿ-ի կողմից իրականացվող կառավարման առջեւ կանգնած խնդիրները եւ իրենց անելիքները Կոսովոյում նոյեմբերին սպասվող ընտրություններում: Չեռնոգորիայում Հայաստանի պատվիրակությունը հանդիպել է նախագահ Ջուկանովիչին, վարչապետին եւ ԱԳ նախարարին:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Գուդաուտայի ռուսական ռազմակայանը բերված է լրիվ մարտական պատրաստության

ԹԲԻԼԻՍԻ, 27 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Գուդաուտայում տեղակայված ռուսական ռազմահանգրվանի ղեկավարությունը հրաման է ստացել օբյեկտը բերելու լիակատար մարտական պատրաստության: Այս մասին «Վրաստանի ուժային կառույցների հավաստի աղբյուրների» վկայակոչմամբ հաղորդում է «Փրայմ նյուս» գործակալությունը: Աղբյուրի տեղեկատվությամբ, Սուխումում դիտվում է ռուս զինծառայողների թվաքանակի աճ, հատկապես սպաների, որոնք տեղաշարժվում են ռուսական համարանիշ ունեցող ավտոմեքենաներով: Ավելացել է եւ զինվորական համազգեստով մարդկանց թիվը Սուխումի սանատորիայում, ուր լրացուցիչ պահակակետեր են բացվել հանգստացողների եւ բարձրաստիճան զինվորական պաշտոնյաների պահպանության նպատակով: Առողջարանի տարածքը շուրջօրյա հսկվում է, այդ նպատակի համար հատկացվել է զրահատեխնիկա:

Մարդկային իրավունքների ոտնահարումը՝ մեծագույն չարիք

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Մարդկային իրավունքների, ցեղապաշտության, խտրականության, անհանդուրժողության եւ բռնության հետ կապված հարցերը կքննարկվեն ՄԱԿ-ի նախաձեռնությամբ կազմակերպվող միջազգային համաժողովում, որը տեղի կունենա օգոստոսի 31-ից սեպտեմբերի 7-ը Հարավային Աֆրիկայի Տարբեն քաղաքում: Համաժողովին կմասնակցեն պետությունների ղեկավարներ, պետական բարձրաստիճան պատասխանատուներ եւ միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ: Ինչպես տեղեկացնում են Անթիլիասից, համաժողովին մասնակցելու հրավեր է ստացել նաեւ Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոս Արամ Ա-ն, որը, սակայն, հանգամանքների բերումով չի կարող մեկնել եւ համաժողովին է ղրկել է իր պատգամը, որը կընդգրկվի նրա ծրագրում: Իր այդ պատգամում Վեհափառը մարդկային իրավունքների ոտնահարումը եւ հասարակության կյանքում զանազան ձեւերով արտահայտվող ցեղապաշտությունն ու խտրականությունը դիտում է որպես արդի մեծագույն չարիքներ, որոնց վերացման ազդու միջոցներ է համարում հետեւողական պայքարը հանուն մարդկային իրավունքների ճանաչման եւ համայնքային կյանքի զարգացման:

Հայկական ապրանքները Լեհաստանում

Սեպտեմբերին Լեհաստանում տեղի կունենան Հայաստանի համար կարեւոր երեք միջոցառումներ

Ամեն տարի Լեհաստանի Կրինիցա քաղաքում անցկացվում են միջազգային բիզնես-ֆորումներ: Լեռնային այդ փոքրիկ քաղաքը, հաճախ համեմատելով շվեյցարական Դավոս գողտրիկ գյուղաքաղաքի հետ, անվանում են «Արեւելյան երկրների Դավոս»: Այստեղ տարին մեկ անգամ հավաքվում են բազմաթիվ երկրների կառավարական ու գործարար շրջանակները՝ քննարկելու հետագա զարգացման ու համագործակցության հարցեր: Կրինիցայի բիզնես-ֆորումին մասնակից երկրները սովորաբար ներկայանում են կառավարական բարձրագույն պաշտոնյաներով, մինչեւ անգամ նախագահների ու վարչապետների մակարդակով: Այս տարի Կրինիցայի հանրահայտ բիզնես-ֆորումին կմասնակցի նաեւ Հայաստանի կառավարական պատվիրակությունը՝ ՀՀ արտադրական ենթակառուցվածքները համակարգող նախարար Դավիթ Զադոյանի գլխավորությամբ: Կրինիցայի բիզնես-ֆորումին մասնակցելու են նաեւ աշխարհի 40 երկրների մոտ 3000 ֆիրմաների ու ընկերությունների ներկայացուցիչներ: Հայաստանը եւս կներկայանա տնտեսության տարբեր ճյուղերի ձեռնարկություններով: Ինչպես տեղեկացրեց ցուցահանդեսի հայկական կողմի կոորդինատոր Աշոտ Մուքոյանը, Կրինիցայի ֆորումին կմասնակցեն հայաստանյան մոտ 15 ընկերություններ: Դրանց թվում են «Կիլիկիան», «Կոտայքը», «Վեդի Ալկոն», «Գրեյթ Արարատը», «Բջնին» ու «Ջերմուկ գրուպը» (խմիչքների արտադրություն), Արարատի, Արտաշատի պահածոների գործարանները, «Արտաշեսը», «Եվրոթերմը» (գյուղմթերքների վերամշակում), «Աշտարակ կաթն» ու «Թամարան» (կաթնամթերքի արտադրություն), «Գրանդ քենդին» ու «Գրանդ տոբակոն», «Մուլտի գրուպը», «Մանես եւ Վալեքսը», Երեւանի ոսկերչական գործարանը եւ այլն: Բիզնես-ֆորումի շրջանակներում նախատեսված է նաեւ Հայաստանի օր, որի ընթացքում կկազմակերպվեն հայկական ապրանքների հատուկ ցուցադրություն ու համտեսում:

Կրինիցայից հետո վերոհիշյալ ձեռնարկությունների արտադրանքի ցուցադրություն կլինի արդեն լեհական մեկ այլ հայտնի միջազգային տոնավաճառում՝ Պոզնանի «Պոլագրո Ֆուդ 2001»-ում, որը կշարունակվի 4 օր՝ սեպտեմբերի 11-14-ը: Այս ցուցահանդեսը գյուղմթերքների վերամշակման ոլորտի հայտնի եվրոպական ցուցահանդեսներից է: «Պոլագրոյին» մասնակցելու են 45 երկրների 3500 ընկերություններ: Հայաստանին տրամադրված 20 քառ. մետր տարածքում կցուցադրվեն հայկական մոտ 10 ընկերությունների արտադրանքների նմուշներն ու տեղեկատվական նյութեր:

Միանգամից երկու ցուցահանդեսներին հայկական ձեռնարկությունների մասնակցությունը նման է մոտավորապես մեկ զարկով երկու նապաստակ խփելուն: Սակայն այդ երկու միջոցառումներով չեն սահմանափակվում «հայաստանյան օրերը». Ա. Մուքոյանը տեղեկացրեց նաեւ, որ սեպտեմբերի 18-ին Վարշավայի «Շերատոն» հյուրանոցում Լեհաստանում ՀՀ դեսպանության նախաձեռնությամբ տեղի է ունենալու դիվանագիտական ընդունելություն՝ նվիրված Հայաստանում քրիստոնեությունը որպես պետական կրոն ընդունման 1700-ամյակին: Ընդունելությանը, ամենայն հավանականությամբ, կմասնակցեն Լեհաստանի նախագահն ու վարչապետը, հրավիրված մոտ 100 հյուրերի թվում են լինելու Լեհաստանի գործարար եւ քաղաքական շրջանակների ներկայացուցիչներ, պետական պաշտոնյաներ: Միջոցառմանը, որի հովանավորներն են «Գրեյթ Արարատ» եւ «Վեդի Ալկո» ընկերությունները, կլինի նաեւ հայկական խմիչքների ու սննդամթերքի ցուցադրություն-համտեսում:

Ա. Մուքոյանը, որը հայկական ապրանքների միջազգային առեւտրի տների կազմակերպման կոորդինատորն է, տեղեկացրեց նաեւ, որ տարբեր երկրներում առեւտրի տների հիմնման աշխատանքները քայլ առ քայլ զարգանում են: Ինչպես տեղեկացրել էր **«Ազգը»**, հայկական ապրանքների առեւտրի տները զբաղվելու են տարբեր երկրներում հայկական ապրանքների գովազդով, արտահանմամբ, համագործակցության հաստատման հարցերով: Վերոհիշյալ միջոցառումների օրերին Վարշավայում նախատեսվում է բացել հայկական ապրանքների միջազգային առեւտրի տան առաջին մասնաճյուղը: Արդեն գրանցվել է «Արարատէքսպո» առեւտրի տունը: Մինչեւ տարեվերջ Լեհաստանի նրա մասնաճյուղին կհաջորդեն Գերմանիայի, Անգլիայի եւ Ֆրանսիայի մասնաճյուղերը:

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՔՈՅԱՆ

ՄԱԿԵԴՈՆԻԱ

ՆԱՏՕ-ի «զինահավաքն» անհաջող սկսվեց

Երեկ Մակեդոնիայի հյուսիսում ՆԱՏՕ-ի ուժերն սկսեցին Կոսովոյի ազատագրության բանակի (ԿԱԲ) ապստամբների զենքերի հավաքումը, որը նախատեսված է ավարտել մեկ ամսում: Սակայն ԶԼՄ-ները հաղորդում են, որ ՆԱՏՕ-ի եւ Մակեդոնիայի իշխանությունների միջեւ լուրջ տարաձայնություններ կան հավաքվելիք զենքի թվաքանակի առնչությամբ: Ի դեպ, Մակեդոնիայի եւ Ռուսաստանի ղեկավարները շաբաթավերջին իրենց մոսկովյան հանդիպման ժամանակ ընդգծեցին, որ ալբանացի այդ ապստամբներին ավելի ճիշտ կլինի անվանել ահաբեկիչներ: Ինչ վերաբերում է բուն «զինահավաքին», ՆԱՏՕ-ի գործողության ղեկավար, դանիացի գեներալ Գունար Լանգեն լրագրողներին հայտարարեց, որ Մակեդոնիայում ՆԱՏՕ-ի 5000 զինծառայողները կհավաքեն այնքան զենք, որքան բանակցությունների ժամանակ համաձայնել են հանձնել ԿԱԲ-ի զինյալները: Լանգեի տվյալներով, հավաքվելու է 3300 միավոր զենք, այդ թվում 2 տանկ, 2 զրահամեքենա, հակաօդային պաշտպանության 6 համակարգ, 130 ականանետ եւ նռնականետ, 210 գնդացիր եւ գրոհային հրացան: Նաեւ կհավաքվեն 600 ական ու նռնակ, պայթուցիկ նյութեր, այլ ռազմամթերք:

Կիրակի երեկոյան Մակեդոնիայի կառավարությունը քննադատեց ընդամենը 3300 միավոր զենք հավաքելու ՆԱՏՕ-ի որոշումը: «ՆԱՏՕ-ի նշած թիվը լուրջ չէ եւ ահաբեկիչներին լոկ կխրախուսի պահելու զենքը եւ շարունակելու պատերազմը», հայտարարեց կառավարության խոսնակը, ավելացնելով, որ ՆԱՏՕ-ից ակնկալվում է «առավել լուրջ դիրքորոշում»: Մակեդոնիայի իշխանությունների տվյալներով, ալբանացի ահաբեկիչների ձեռքին կա 60-100 հազար միավոր զենք: Սակայն ամբողջ շաբաթավերջին անցկացված բանակցություններում մակեդոնացիները չկարողացան ՆԱՏՕ-ին համոզել փոխելու 3300 թիվը: Ի դեպ, բրիտանական «Ջեյնզ դիֆենս ուիքլի» հանդեսի տվյալներով, ալբանացի զինյալներն ունեն առնվազն 8700 միավոր զենք, այդ թվում 200 ականանետ եւ 250 ծանր գնդացիր:

Մակեդոնիայում ՆԱՏՕ-ի ուժերը տեղաբաշխվում են նախագահ Բորիս Տրայկովսկու հունիսյան խնդրանքին ի պատասխան: ԿԱԲ-ի մարտիկների զինաթափման գործողությունը հնարավոր դարձավ օգոստոսի 13-ին երկրի մակեդոնական եւ ալբանական կուսակցությունների ստորագրած հաշտության համաձայնագրի շնորհիվ, որով նաեւ նախատեսվում է ընդլայնել Մակեդոնիայի 2 միլիոնանոց բնակչության առնվազն 1/4-ը կազմող ալբանացի փոքրամասնության իրավունքները: Տարեսկզբին Մակեդոնիայում հարձակումներ սկսած ալբանացի զինյալները ներկայումս վերահսկում են սլավոնական այդ երկրի հյուսիսային եւ հյուսիսարեւմտյան մի շարք տարածքներ Կումանո եւ Տետովո քաղաքների շրջակայքում: Գեներալ Լանգեի կարծիքով, հանձնվելիք զենքի մեկ երրորդը կհավաքվի մինչեւ օգոստոսի 31-ը, իսկ դրանից հետո Մակեդոնիայի խորհրդարանը պարտավոր է՝ քննարկել ալբանացիների իրավունքներն ընդլայնելու հարցը:

ՆԱՏՕ-ի դիվանագետներից մեկը «Ֆիգարոյի» թղթակցին հայտարարեց, թե «տեխնիկապես հնարավոր է» Մակեդոնիայում ՆԱՏՕ-ի գործողությունը սկսել առանց այդ երկրի իշխանությունների համաձայնության: Այս ցինիկ հայտարարությունն ըստ երեւույթին ցույց է տալիս, որ Հյուսիսատլանտյան դաշինքին ավելի շատ հետաքրքրում է Մակեդոնիայում դիրքավորվելու հեռանկարը, քան ԿԱԲ-ի մարտիկների զինաթափումը: «Լիբերասիոն» թերթը նշում է, որ մակեդոնացիները եւ ալբանացիները տարբեր ակնկալիքներ ունեն ՆԱՏՕ-ի գործողությունից: Ալբանացիներն ուզում են, որ ՆԱՏՕ-ի ուժերը երկար մնան Մակեդոնիայի հյուսիսում, որպեսզի հնարավոր լինի այնտեղ ստեղծել մի նոր, կիսանկախ, փոքրիկ Կոսովո: Մինչդեռ մակեդոնացիները դեմ են այդ ուժերի երկարատեւ ներկայությանը: Մակեդոնիայի նախագահ Բորիս Տրայկովսկին օրերս Ֆրանսպրեսին կտրականապես հայտարարեց. «Ոչ մի դեպքում չի կարող խոսք լինել Մակեդոնիայում միջազգային հովանավորյալ տարածքի ստեղծման մասին: Կոսովոյի հետ որեւէ համեմատություն չի կարելի անցկացնել»:

Պ. Ռ.

ԱԶԳ

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

«...1982 թ. Երեւանում կայացած հայերենագիտական միջազգային գիտաժողովում լենինգրադցի լեզվաբան Լեոնարդ Գերցենբերգը կարդաց մի զեկուցում, որով փորձում էր ապացուցել Արմենիա եւ Եդեմ տեղանունների ծագումնաբանական մերձավորությունը: Թեեւ գիտնականի տեսակետը քննության չդիմացավ, այնուամենայնիվ, այն փորձ էր մեկ անգամ եւս Հայկական լեռնաշխարհում տեղադրելու Եդեմը՝ աստվածաշնչյան «երկրային դրախտը»: Շեշտում ենք՝ մեկ անգամ եւս, որովհետեւ նման փորձեր արել են շատերը՝ սկսած հին հրեական քրմերից մինչեւ մեր օրերի աստվածաբանները...»:

որը հնդեվրոպական նախալեզվի կրողներին տեղավորել է Հայկական լեռնաշխարհում: Ք. ծ. ա. 5-րդ եւ 4-րդ հազարամյակներում այս տարածքներում ապրած ժողովրդի մարդաբանական տիպը «արմենոիդ» է անվանել գերմանացի գիտնական ֆոն Լուշանը: Հույն պատմիչներ Հերոդոտոսը եւ Քսենոփոնը, անգլիացի հնագետ Գորդոն Վիր Չայլդ, ռուս գիտնականներ Նիկոլայ Վավիլով եւ Բորիս Պիոտրովսկի, գերմանացի արվեստաբան Ուլրիխ Շուրման, ամերիկացի Բրեյդվուդ... Համաշխարհային գիտական էլիտային պատկանող այս հեղինակություններ են վկայակոչվում Սամվել Դիլանյանի աշխատությունում, որոնք բաժանում է Միջագետքից, իսկ Ուտնապիշտիմի խորհրդով Գիլգամեշն անմահական տունկը ծեռք է բերում Եփրատ գետի վերին հոսանքից, որն, անվիճելի է, Հայկական լեռնաշխարհում է:

Ջորջ Գորդոն Բայրոնի խոսքերը հիշենք. «...Եթե Սուրբ Գիրքն ուղիղ ըմբռնենք, Հայաստանի մեջ էր, որ զետեղված էր դրախտը, Հայաստան, որ Ադամի սերունդների չափ թանկ վճարեց իր հոգու վաղանցուկ մասնակցության համար այն մարդու երջանկությանը, որն իր փոշուց էր ստեղծված...»:

Սամվել Դիլանյանի աշխատությունը բաժանված է առանձին գլուխների, որոնք Հայկական լեռնաշխարհի, Հայաստանի եւ հայերի ծագումնաբանության առանձին թեմաներ են շոշափում. աստվածներ ու սնունդ, հավատալիքներ ու ժայռապատկերներ, կնոջ աստվածության գերակայություն ու ջրի պաշտամունք, բուսագործություն ու գինեգործություն, մետաղագործություն ու հնագույն բնակավայրեր, տաճարաշինություն ու եկեղեցաշինություն... Հանրագիտարանային այս աշխատությունը քննում է Հայկական լեռնաշխարհի եւ հայ ժողովրդի պատմության գրեթե բոլոր հնարավոր էջերը՝ գիտական հսկայական նյութ հրամցնելով ոչ միայն շարքային ընթերցողին:

Սենսացիանե՞ր: Ոչ: Հաստատումներ

Սամվել Դիլանյանի «Մոռացված գանձերի արձագանքը» աշխատությունը

Այսպես է սկսվում «Մանկական հանրագիտարան» շարքով վերջերս հրատարակված Սամվել Դիլանյանի «Մոռացված գանձերի արձագանքը» գրքի հատվածներից մեկը (գիրքը լույս է ընծայել «Արեգ» հրատարակչությունը պետական պատվերով): Ի՞նչ է սա. հերթական սենսացիոն հայտարարությու՞ններ, խա՞ղ, թե՞ գիտական լուրջ ուսումնասիրություն: Անշուշտ՝ վերջինը, որովհետեւ բազմաթիվ ուսումնասիրությունների հիման վրա հեղինակը ճշգրտում է Հայաստանի, Հայկական լեռնաշխարհի եւ հայ ժողովրդի դերը համաշխարհային քաղաքակրթության ձեւավորման դեռեւս վաղնջական ժամանակներից սկսած:

Այս աշխատության համար հիմք են ծառայել ոչ միայն հայ գիտնականների եւ ուսումնասիրողների գործերը: Շահեկանն այն է, որ Սամվել Դիլանյանը փաստական հսկայական նյութ է ներկայացնում՝ վկայակոչելով համաշխարհային ճանաչման արժանացած այլազգի գիտնականներին: Այսպես, խոսելով հնդեվրոպական լեզվի Հայկական լեռնաշխարհում ծագման մասին, նշվում է Թամազ Գամկրելիձեի եւ Վյաչեսլավ Իվանովի 1984 թ. Թբիլիսիում լույս տեսած գիտական արժեքավոր եւ համաշխարհային գիտական քննադատությանը դիմացած հանրահայտ «Հնդեվրոպական լեզուն եւ հնդեվրոպացիները» երկհատոր աշխատությունը, թույլ են տալիս համաշխարհային քաղաքակրթության բնօրրաններից մեկը (եթե ոչ՝ բնօրրանը) համարել Հայկական լեռնաշխարհը:

Շումերական «Գիլգամեշ» դյուցազներգության մեջ ասվում է. «Ես պարտապատս Ուրուկ քաղաքի Գիլգամեշն եմ, ջրերի, սափասանների եւ սարերի վրայից եւ Մաշու լեռան միջով անցնելով նախահորս՝ Ուտնապիշտիմի մոտ եմ գնում»... Ըստ Սամվել Դիլանյանի՝ Մաշու լեռը պատմական Հայաստանի Մասիուս կամ Մասիոն հարավային լեռնաշղթան է, որը Հայաստանը նաշխարհի, Հայաստանի եւ հայերի ծագումնաբանության առանձին թեմաներ են շոշափում.

«Ես շրջել եմ ամբողջ աշխարհը եւ ամենուր հավաքել եմ համոզիչ փաստարկներ, ասել է մեր դարի նշանավոր բանաստեղծներից մեկը՝ Էդուարդաս Մեժելայտիսը: Փնտրում եմ մարդու քաղաքակիրթ առաջին քայլերը, որոնք նրա համար խթան են հանդիսացել դեպի մարդկայնացումը եւ դեպի հումանիզմը՝ ընդհանրապես: Հենց այդ որոնումներն էլ ինձ բերեցին Հայաստան... Այստեղ հայտնաբերում ես այնպիսի յուրօրինակ բաներ, որոնց երկրագնդի վրա ուրիշ ոչ մի տեղ չես հանդիպի... Հայ ժողովուրդը ստեղծում է միայն բնագրեր...»:

Ահա այս բնագրերի մասին է Սամվել Դիլանյանի «Մոռացված գանձերի արձագանքը» աշխատությունը, գիրք, որը կարդացվում է մեծ հետաքրքրությամբ:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

ՄՈՒՏՔ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱՍՊԱՐԵԶ

Մեծ նորաձեւության ճանապարհները

Մեծ նորաձեւության նրբին, գունագեղ ու գայթակղիչ աշխարհը, որտեղ «թագավորում» են ոճի եւ գույնի եվրոպական լավագույն վարպետները՝ Դիորը, Լակրուան, Ռիչին եւ այլք, կարծես թե «դեմ չէ» իր բազմախոստում դռները բացելու այս ոլորտի նաեւ հայ արվեստագետների առջեւ: Նորաձեւության հայ վարպետների մուտքը միջազգային ասպարեզ մինչ վերջերս սոսկ հեռանկար էր թվում, սակայն շնորհիվ Վարդան եւ Գեւորգ Թառլոյանների, որոնք այս ամառ Փարիզում ներկայացրին իրենց անդրանիկ հավաքածուն, հեռանկարն իրականություն է դառնում:

«Միստերիա եւ բացահայտում» խորագրի ներքո տեղի ունեցած այս հավաքածուի ցուցադրությունը՝ 43 մոդելների մասնակցությամբ, մեծ հաջողությամբ անցավ Փարիզի «Գրանդ օթելում»: Ցուցադրությանը ներկայացված 400 հրավիրյալների թվում էին եվրոպական նորաձեւության կարկառուն դեմքերը, որոնք էլ ամենանպաստավոր կարծիքն էին հայտնել հավաքածուի առնչությամբ: Հավաքածուն ընդգրկում էր երեկոյան եւ առօրյա հագուստի ամենալայն ընտրանի, որն էլ, մասնագետների վկայությամբ, ներկայացնում է ոճի, գույնի, ձեւի եւ նյութի ինքնատիպ բարձրաճաշակ ներդաշնակություն. հատկապես հետաքրքիր են Թառլոյան եղբայրների աշխատանքներում արտահայտված գունային համադրումները: «Հավաքածուն այնպիսի մի կայացած ոճի վկայությունն է, որ դժվար է հավատալ, թե սա երիտասարդ եղբայրների սոսկ առաջին ընդհանրական աշխատանքն է», վկայում էին ներկաները:

Այսօր արդեն սեփական նորաձեւության տուն հիմնելու գաղափարը կենսագործող Թառլոյան եղբայրները ոչ վաղ անցյալում երեւանաբնակ էին. միջնակարգ եւ բարձրագույն կրթությունը ստացել են այստեղ: Ավարտելով Երեւանի Գեղարվեստի ակադեմիան՝ սկսում են առաջին էսքիզները հղանալ եւ լրջորեն մտորել նորաձեւության աշխարհ մուտք գործելու մասին: Սակայն հայրենիքում իրենց ծրագրերն իրականացնելու հնարավորություններ չգտնելով՝ մեկնում են Եվրոպա, երկարատեւ ու դժվարին մի ոդիսական անցնում Ամստերդամում, Անվերսում, Բրյուսելում եւ այլուր: Ի վերջո, մեծ նորաձեւության ճանապարհները նրանց հասցնում են Փարիզ, ուր նրանց հաջողվում է մուտք գործել այս ոլորտի հանրահայտ վարպետների շրջանակը: Նորաձեւության ամենահեղինակավոր՝ էսմոդի դպրոցը հաջողությամբ ավարտելուց հետո նրանք մասնագիտացումը շարունակում են Դիորի, Ռիչիի, Լակրուայի եւ այլոց նորաձեւության տներում, որտեղ ասիստենտ աշխատում Գալիանոյի մոտ: Անդրանիկ հավաքածուի ցուցադրությունը կարելի է համարել նրանց ինքնահաստատման երկար սպասված վկայությունը, սկիզբը մի մեծ ճանապարհի:

«Աշխարհ» թերթի նյութերով
պատրաստեց
ԱՆՈՒՇ ԲԱՐԱՅԱՆԸ

ԱՄՆ

Նոր ուշագրավ հրատարակություն՝ «Հայաստան. պատմական ատլաս»

Հայկական գիտական ուսումնասիրությունների ասպարեզում պատմաբանների, աշխարհագրագետների եւ նաեւ հասարակության լայն շրջանակների համար ուշագրավ հրատարակություն է իրականացրել Չիկագոյի համալսարանի հրատարակչությունը՝ լույս ընծայելով «Հայաստան. պատմական ատլաս» խորագրով եզակի հատորը, Նյու Ջերսիի Ռոուան համալսարանի ռուսական եւ բյուզանդական պատմության դասախոս Ռոբերտ Հյուսենի խմբագրությամբ: Այս մասին է հաղորդել «Արմինյն միռոր սփեքթեյթր» ինտերնետային էջը:

Ատլասի գլխավոր քարտեզագիրն է Քրիստոֆեր Սալվատիկոն: 336 էջանոց հատորը պարունակում է 250 գունավոր քարտեզ:

Ատլասի հրատարակումը, ըստ լրատվության, քան երկար տարիների տքնաջան աշխատանքի արդյունք է: Մտահղացվել է 1982-ին Կոլումբիա համալսարանի հայկական կենտրոնի «Սուրեն Ֆեսչյան» հրատարակչական հանձնաժողովի նիստերից մեկի ընթացքում: Բացի «Ֆեսչյան» ֆոնդից եւ Հայկական կենտրոնից, նախաձեռնությունը պաշտպանել են նաեւ «Դոլորես Զոհրապ-Լիբման» ֆոնդն ու Ռոուան համալսարանը: Անանիա Շիրակացուն ձոնված Ատլասի հրատարակությունը համընկել է Հայաստանում քրիստոնեության պետական կրոն ընդունման 1700-ամյակին: Բացի Հայաստանից, Ատլասը լուրջ ուսումնասիրության առարկա է դարձրել նաեւ ամբողջ կովկասյան տարածքի պատմությունն ու աշխարհագրությունը:

Հ. Ծ.

«Հայ մշակույթի ժառանգություն» ռադիոծրագիրը 26 տարեկան է

«Ծրագիրը հիմնելիս նպատակ ունեի ունկնդիրներին ներկայացնել հայկական երաժշտության հարուստ եւ տարաբնույթ ժառանգությունը», ասել է Դետրոյթում գործող «Հայ մշակույթի ժառանգություն» ռադիոժամի հիմնադիր եւ գործադիր տնօրեն, ծանոթ հասարակական գործիչ Երվանդ Ազատյանը, արտահայտվելով այս օրերին Միչիգանում նշվող ռադիոծրագրի ստեղծման 26-ամյակի առթիվ:

Ըստ «Արմինյն միռոր սփեքթեյթր» շաբաթաթերթի, արձագանքներից դատելով՝ ռադիոժամը լիուլի ծառայել է իր նպատակին: Անգլերեն լեզվով ռադիոժամը, որը հեռասփռվում է ամեն կիրակի երեկոյան ժամը 9-10-ը, դասական, ժողովրդական եւ եկեղեցական երաժշտություն մատուցելուց բացի ներկայացնում է փաստագրական տեղեկություններ եւ հարցազրույցներ հայազգի նշանավոր անձնավորությունների հետ:

Ռադիոյի ձայնագրման սրահն ու երաժշտական հարուստ գրադարանը գտնվում են Սաութֆիլդի (Միչիգան) Ս. Հովհաննես հայկական եկեղեցուն կից: Ծրագրի հովանավորն է ՀԲԸՄ-ը: Պրոդյուսերն ու վերջին տասը տարիների հաղորդավարը՝ Սյուզի Գազանճյանը, որը Ուեյն համալսարանի շրջանավարտ է, ճանաչված դաշնակահարուհի է եւ ներկայումս աշխատում է «Ֆորդ» ավտոմոբիլային ընկերությունում:

Հ. Ծ.

Սպորտը նամականիշներով

Համահայկական երկրորդ խաղերին էր նվիրված սպորտային նամականիշների ցուցահանդեսը, որն անցկացվեց «Դինամո» մարզահամալիրում օգոստոսի 21-26-ը:

«Հայփոստ» ՓԲԸ-ն վերջին 9 տարիների ընթացքում թողարկել է բազմաթիվ սպորտային նամականիշներ, ծրարներ, բացիկներ, որոնց վրա պատկերված են հայազգի ճանաչված չեմպիոնները՝ սկսած Վարազդատ թագավորից մինչեւ մեր օրերը: Այս ցուցահանդեսին ներկայացված 10 հազար նամականիշների, բացիկների, ծրարների եւ անձնական հավաքածուների կազմակերպիչները մեկ նպատակ էին հետապնդում՝ քարոզել սպորտի նվաճումները, մարզիկների հաջողությունները:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

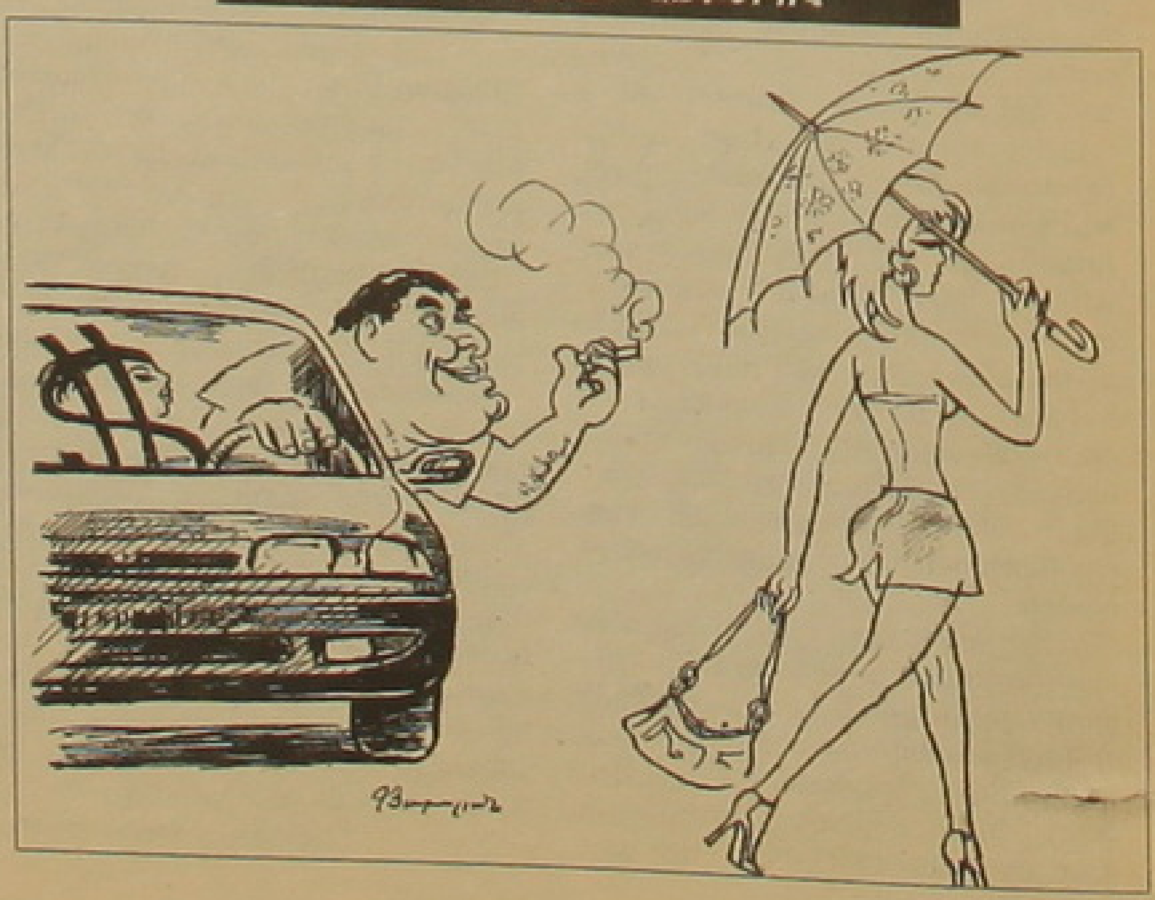

Երկրորդ համահայկական խաղերն անցան պատմության գիրկը

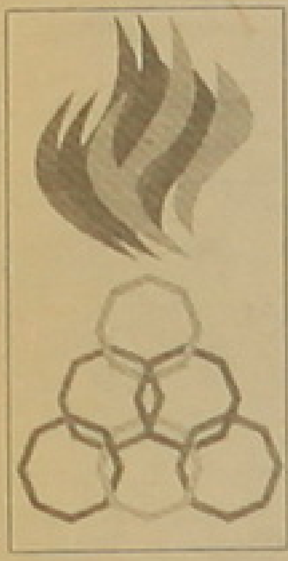

Օգոստոսի 18-26-ը Երևանում անցկացված երկրորդ համահայկական խաղերը ութ օր շարունակ գտնվում էին մարզասերների ուշադրության կենտրոնում: 30 երկրների 83 քաղաքների ավելի քան 3.000 մարզիկ-մարզուհիներ 9 մարզաձևից վիճարկեցին մեդալների 45 հավաքածու: Սակայն ծրագիրը միայն մարզական միջոցառումներով չէր սահմանափակվում: Մասնակիցների համար մշակվել էր նաև մշակութային միջոցառումների մի ամբողջ շարք, ինչը հնարավորություն ընձեռեց սփյուռքահայ մեր հայրենակիցներին մոտիկից ծանոթանալու մայր հայրենիքին: Կարծում ենք, Երևանում անցկացրած այդ օրերը անջնջելի հետք կթողնեն նրանց հիշողություններում:

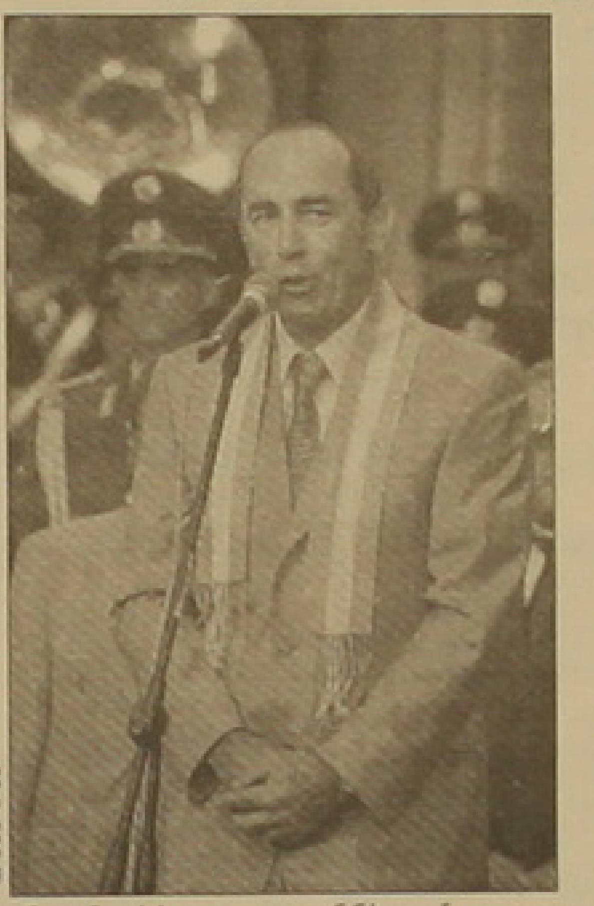

Համահայկական խաղերի վերջին ակորդը հնչեց Կարեն Դեմիրճյանի անվան մարզահամերգային համալիրում, որտեղ կայացավ խաղերի փակման հանդիսավոր արարողությունը: Ողջույնի խոսքով ներկաներին դիմեց ՀՀ Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը, հույս հայտնելով, որ երկու տարի անց մասնակիցներից շատերը կրկին կժամանեն Հայաստան՝ Համահայկական 3-րդ խաղերին: Պարգևներ հանձնվեցին առավել աչքի ընկած թիմերի ներկայացուցիչներին, մասնակիցներին, խաղերի կազմակերպիչներին: ՀՀ Նախագահի հրամանագրով առաջին և երկրորդ Համահայկական խաղերի բացման և փակման հանդիսավոր արարողությունների գլխավոր ռեժիսոր Հրաչյա Աշուղյանը պարգևատրվեց «Մովսես Խորենացի» մեդալով:

ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի և սպորտի նախարար Ռոլանդ Շառոյանը խաղերը հայտարարեց փակված: Իջեցվեց խաղերի դրոշը և այն ի պահ տրվեց Երևանի քաղաքապետ Ռոբերտ Նազարյանին՝ մինչև 3-րդ Համահայկական խաղերի բացումը: Ծրագիրը եզրափակվեց ճոխ համերգով:

Վանաձորցի շախմատիստների մեծ հաջողությունը

Լարված ու գրավիչ մրցապայքարում անցած շախմատի մրցաշարում միայն ավարտական տուրն անվանեց չեմպիոնին ու մրցանակակիրներին:

Տղամարդկանց մրցաշարում վերջին տուրից առաջ 5,5-ական միավորով առջևից էին ընթանում Արշակ Ռամազյանն ու Զավեն Անդրեասյանը, որոնց 5-ական միավորով հետապնդում էին Լևոն Գալոյանը, Արման Փաշիկյանը, Լևոն Բաբուջյանն ու Ջորիկ Ամիրյանը: Առաջատարներն իրենց պարտիաներն ավարտեցին ոչ ոքի արդյունքով և վաստակեցին 6-ական միավոր: Նույնքան միավոր իր օգտին գրանցեց նաև Լևոն Բաբուջյանը՝ հաղթելով Ջորիկ Ամիրյանին: Մրցակարգի համաձայն, հաշվի առնելով գործակիցների աղյուսակը, Արշակ Ռամազյանի և Զավեն Անդրեասյանի միջև անցկացվեց 2 պարտիայից բաղկացած լրացուցիչ մրցախաղ արագ շախմատի կանոններով: Երկու պարտիայում էլ առավելության հասնելով, վանաձորցի Արշակ Ռամազյանը հռչակվեց երկրորդ համահայկական խաղերի չեմպիոն: 2-րդ և 3-րդ տեղերը գրավեցին երևանցիներ Զավեն Անդրեասյանն ու Լևոն Բաբուջյանը: Հաջորդ տեղերում են երևանցիներ Արման Փաշիկյանը, Լևոն Գալոյանը (5,5-ական միավոր) և աշտարակցի Ջորիկ Ամիրյանը՝ 5 միավոր:

Կանանց մրցաշարում 6 տուրից հետո 5 միավորով առաջատարի դերը ստանձնած Քնարիկ Մուրադյանը (Բեյրութ) պարտվեց վանաձորցի Շուշանիկ Չիբախյանին և զրկվեց մրցանակային տեղից՝ բավարարվելով 4-րդ տեղով: Իսկ ահա Շուշանիկին այդ հաղթանակն արժանացրեց չեմպիոնուհու տիտղոսին: Հետաքրքիր է, որ Շուշանիկը միայն վերջին պահին էր ընդգրկվել շախմատի մրցաշարի մասնակիցների կազմում: Շնորհիվ գործակիցների աղյուսակի 5-ական միավորով արծաթե և բրոնզե մեդալների արժանացան երևանցի Լուսինե Ապրեյանը և արմավիրցի Նոնա Սահակյանը: 5–6-րդ տեղերը զբաղեցրին թեհրանցի Երազիկ Խաչատրյանը և վանաձորցի Լիանա Աղաբեկյանը:

Մրցանակակիրներին մեդալներ, իսկ 4–6-րդ տեղերը զբաղեցրածներին պատվոգրեր հանձնեցին Լոռու մարզպետ Հենրիկ Քոչինյանը, Երևանի քաղաքապետարանի ներկայացուցիչ Լևոն Շահվերդյանը և շախմատի Հայաստանի ֆեդերացիայի նախագահ Վանիկ Զաքարյանը: Հասկանալի էր Հենրիկ Քոչինյանի ուրախությունը. թե տղամարդկանց և թե կանանց մրցավեճում հաղթել էին Վանաձորի ներկայացուցիչները: Նշենք նաև, որ պարգևատրման արարողությունից քիչ առաջ Լոռու մարզպետն ինքն էր արժանացել պարգևի՝ մինի ֆուտբոլի մրցաշարում Վանաձորի թիմի կազմում 2-րդ տեղը գրավելու համար:

Հաղթեցին փորձառու թենիսիստները

Ուժեղագույններին որոշեցին նաև թենիսիստները: Ինչպես և սպասվում էր, չեմպիոնների դափնիներին արժանացան մեր հանրապետության լավագույն մարզիկները: Կանանց մենախաղում ոսկե մեդալները վիճարկեցին Հերմինե Սուքիասյանն ու Մարիա Առաքելովան: Առաջին խաղափուլն ավարտվեց Մարիայի հաղթանակով (6/4), սակայն հաջորդ երկու խաղափուլերում Հերմինեն կարողացավ առավելության հասնել և շահել մրցախաղը՝ դառնալով ուժեղագույնը: Նա մեկ անգամ ևս կանգնեց պատվո պատվանդանին որպես զուգախաղերի հաղթող՝ ընկերակցելով Լուսինե Մարտիրոսյանին: Առաջին խաղափուլն ավարտվեց Մարիա Առաքելովա-Լուսինե Դավթյան զույգի օգտին (7/5), իսկ հաջորդ երկու խաղափուլերն արդեն Հերմինեի և Լուսինեի օգտին էին (6/2, 6/1): Տղամարդկանց մենախաղում Հարություն Սոֆյանի առավելությունը Հայկ Հակոբյանի նկատմամբ ակնհայտ էր (6/1, 6/3):

Երևանցի վոլեյբոլիստներն անզերազանցելի են

Հետաքրքրական զուգադիպությամբ վոլեյբոլի մրցաշարում չեմպիոնի կոչումը թե տղամարդկանց և թե կանանց մրցապայքարում վիճարկեցին Երևանի և Սիսիանի թիմերը: Երկու դեպքում էլ երևանցիների առավելությունը մրցակցի նկատմամբ բացահայտ էր՝ 3:0: Եվ դրանում զարմանալի ոչինչ չկա, քանի որ երևանցիների կազմում քիչ թիվ չեն կազմում ՀՀ հավաքականի խաղացողները: Նշենք, որ Երևանի թիմերը 2-րդ անգամ դարձան Համահայկական խաղերի չեմպիոններ: Տղամարդկանց մրցաշարում 3-րդ տեղը գրավեցին վանաձորցիները, որոնք վճռական հանդիպումը շահեցին Ստամբուլի թիմից (3:1): Աղջիկների մրցավեճում բրոնզե մեդալների արժանացան արթիկցիները՝ 3-1 հաշվով հաղթելով Թեհրանի թիմին:

ՖՈՒՏԲՈԼ

Եզրափակիչին արժանի խաղ

Ֆուտբոլի մրցաշարի հաղթողի կոչումը եզրափակչում վիճարկեցին Բառնաուլի և Ստեփանակերտի թիմերը: Չնայած խաղն ավարտվեց ստեփանակերտցիների խոշոր՝ 3–0 հաշվով հաղթանակով, սակայն արդյունքն ամենևին էլ ճիշտ չի արտացոլում ուժերի հարաբերակցությունը դաշտում, որտեղ ծավալվեց համառ ու անզիջում պայքար: Բառնաուլի թիմը, որը մասնակցում է քաղաքի առաջնությանը, աչքի ընկավ բավական գրագետ գործողություններով, տեխնիկական և ֆիզիկական լավ պատրաստականությամբ: Պարզապես թիմը չկարողացավ օգտագործել ստեղծված գոլային պահերը: Իսկ ահա ստեփանակերտցիները, որոնց ներկայացնում էր «Ղարաբաղը», տակտիկապես խաղը կառուցելով հակագրոհների վրա, կարողացան 3 անգամ գրավել մրցակցի դարպասը և արժանի հաղթանակ տարան: Արդեն 4-րդ րոպեին «պաս» խաղարկելով Արարատ Ղազարյանի հետ, Արտյոմ Ադամյանը բացեց հաշիվը: Ընդմիջումից հետո 2 անգամ աչքի ընկավ թիմի վետերան 40-ամյա Արկադի Հակոբյանը, ամրապնդելով հաղթանակը: Ստեփանակերտի թիմը պարգևատրվեց հուշագավաթով, ֆուտբոլիստները՝ ոսկե մեդալներով, խաղերի խորհրդանշանը կրող ժամացույցներով և ՀՖՖ-ի հուշանվերներով: Բառնաուլցիներին հանձնվեցին արծաթե մեդալներ և հուշանվերներ:

Բրոնզե մեդալներին արժանացավ Երևանի թիմը, որը 7–2 հաշվով պարտության մատնեց Վալլիի ֆուտբոլիստներին:

Առաջինը Երևանի թիմն է

Մինի ֆուտբոլի մրցաշարն առաջին անգամ էր ընդգրկվել Համահայկական խաղերի ծրագրում: Անդրանիկ չեմպիոնը Երևանի թիմն է, որը համառ պայքարում 7–5 հաշվով եզրափակչում հաղթեց վանաձորցիներին: Վերջիններս նախանձելի համառություն դրսևորեցին: Խաղի ընթացքում պարտվելով 2–6 հաշվով, 2-րդ խաղակեսում վանաձորցիները տարբերությունը հասցրեցին նվազագույնի, սակայն հանդիպման վերջում մրցակիցը խփեց վճռական գոլը: 3-րդ տեղի համար պայքարում թեհրանցիները 10–2 հաշվով առավելության հասան Բուենոս Այրեսի թիմի նկատմամբ: Մինի ֆուտբոլի ասոցիացիայի սահմանած մրցանակները հանձնվեցին Երևանի ֆուտբոլիստ Ռոբերտ Հովակիմյանին, որպես մրցաշարի լավագույն խաղացողի, և Գյումրիի թիմին՝ հաղթանակի կամք դրսևորելու համար:

«Փյունիկը» մեկնեց Ֆրանսիա

Ֆուտբոլի ՀՀ առաջնության առաջատար Երևանի «Փյունիկը» երեկ առավոտյան Երևան-Փարիզ չվերթով մեկնեց Ֆրանսիա: Մարսելում գտնվող մարզաբազայում «Փյունիկը» երկշաբաթյա ուսումնամարզական հավաք կանցկացնի՝ նախապատրաստվելով երկրորդ շրջանին: Նախատեսվում է անցկացնել ստուգողական հանդիպումներ ֆրանսիական ակումբների հետ, որոնցից առաջինը՝ վաղը Մարսելի «Օլիմպիկի» հետ: «Փյունիկի» կազմում Ֆրանսիա են մեկնել նաև ՀՀ ազգային և երիտասարդական հավաքականների թեկնածուները: Պայմանավորվածության համաձայն, «Օլիմպիկի» հետ խաղից հետո նրանք կմեկնեն Ուելս՝ միանալու հավաքականի իրենց խաղընկերներին:

ՇԱԽՄԱՏ

Գաբրիել Սարգսյանը միանձնյա առաջատար

Աթենքում ընթացող մինչև 20 տարեկան աղջիկների և պատանիների շախմատի առաջնությունում տանելով 3 անընդմեջ հաղթանակ Շապոշնիկովի, Ազարովի և Բերգի նկատմամբ, երևանցի միջազգային վարպետ Գաբրիել Սարգսյանը 10 տուրից հետո 8 միավորով ստանձնեց միանձնյա առաջատարի դերը: Արոնյանն ունի 7 միավոր: Իր դիրքերը որոշ չափով զիջեց Լիլիթ Մկրտչյանը: 8-րդ տուրում նա ոչ ոքի խաղաց Տատյանա Կոսինցևայի հետ, 9-րդում զիջեց Հումպի Կոներուին, հաջորդ տուրում միավորը կիսեց Իվետա Ռադզիևիչի հետ: Լիլիթն իր հաշվին գրանցել է 7 միավոր: Իսկ առաջատարներն են ներկայիս չեմպիոնուհի Սյու Յուանյուանը և Հումպի Կոներուն:

Դրամատիկ պայքարում

Բասկետբոլի մրցաշարը մեծ հետաքրքրություն էր առաջացրել հանդիսականների շրջանում: Համահայկական խաղերի ծրագրով մեդալների վերջին հավաքածուն վիճարկեցին Սոչիի և Վալլիի բասկետբոլիստները: Եզրափակիչ այդ հանդիպմանը հետևում էր նաև մարզաձևի մեծ երկրպագու, ՀՀ Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը: Կարծում ենք, թե՛ Նախագահը, և թե՛ «Դինամո» մարզադահլիճում հավաքված հանդիսականները մեծ բավականություն ստացան լարված ու դրամատիկ հանդիպումից: Վալլիի թիմը նախորդ խաղերի չեմպիոնն էր և ձգտում էր կրկնել հաջողությունը, իսկ Սոչիի բասկետբոլիստները գրավել էին 4-րդ տեղը: Մինչև 3-րդ խաղակեսի վերջին րոպեն Սոչիի բասկետբոլիստները տիրում էին նախաձեռնությանը և հաշվի մեջ ընթանում էին առջևից: Սակայն բառացիորեն վերջին վայրկյանին Վալլիի թիմը հավասարեցրեց հաշիվը (64-64): Չորրորդ խաղակեսում վալլիցիները մրցակցությունում բեկում մտցրեցին և արդեն իրենք էին առջևում: Չափազանց լարված մրցապայքարում անցան վերջին 22 վայրկյանները: Հաշիվը 85-82 էր՝ հօգուտ Վալլիի թիմի, որը տուգանային երկու նետման իրավունք ստացավ, սակայն չիրացրեց և ոչ մեկը: Մրցակցին խաղը փրկելու համար 10 վրկ. էր հատկացված, բայց Սոչիի բասկետբոլիստներն անփույթ խաղացին, կորցրին գնդակը և անմիջապես պատժվեցին: Հաղթելով 87-82 հաշվով, Վալլիի թիմը պահպանեց չեմպիոնի տիտղոսը: Գլխավոր մարզիչ Սևակ Սողոմոնյանի սաներն արժանացան ոսկե մեդալների: Բրոնզե մեդալները վիճարկեցին Գլենդեյլի և Լոս Անջելեսի բասկետբոլիստները: 106-93 հաշվով խաղը շահեցին Գլենդեյլի մարզիկները:

Կանանց մրցապայքարում ուժեղագույն ճանաչվեց Երևանի թիմը, որը վճռական խաղում 81-54 հաշվով հաղթեց գյումրեցիներին: 3-րդ տեղի համար հանդիպումը Թեհրանի և Լոս Անջելեսի թիմերի միջև չկայացավ: Ամերիկահայերը խաղին չներկայացան, և բրոնզե մեդալները հանձնվեցին թեհրանցիներին:

Բաժինը վարում է
ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

Հայտարարություն

Երեւան քաղաքում ավտոկանգառների կանոնակարգման ու կազմակերպման նպատակով, դրանցում ստասարկման ժամանակակից ձեւերի ներդրման ու հաշվիչ ավտոմատ սարքերի տեղադրման նախագծի իրականացման ապահովելու պայմանով` փորձնական ծրագրի իրականացման համար Երեւանի քաղաքապետարանը հայտարարում է մայրաքաղաքի վարչական սահմաններում գտնվող պետական սեփականություն համարվող նշված հողամասերի 3 տարի ժամկետով վարձակալության մրցույթ:

Մրցույթի պայմանների մանրամասներին ծանոթանալու համար դիմել Երեւանի քաղաքապետարանի տնտեսական քաղաքականության եւ ներդրումային ծրագրերի վարչություն (Գ. Լուսավորչի 13, սենյակ 303, 309, հեռ. 58.62.62, 54.18.62):

ՄՐՑՈՒԹԱՅԻՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Հայտարարություն

Հյուսիսային պողոտային հարակից հողամասերի վարձակալության պայմանագրերի բաց աճուրդի հրավեր

ՀՀ կառավարության 16.07.2001 թ. «Երեւանի Հյուսիսային պողոտայի կառուցապատման ծրագրի իրականացման միջոցների մասին» թիվ 645 որոշմամբ հաստատվել է պողոտայի հատվածում պետության կարիքների համար վերցվող անշարժ գույքի օտարման` 72000 քմ ընդհանուր մակերեսով գոտին, որից 5600 քմ մակերես ունեցող հատվածում Երեւանի քաղաքապետին թույլատրվել է առանց մրցույթի, ուղիղ բանակցությունների միջոցով վարձակալությամբ տրամադրել հողամասեր: Վարձակալության ենթակա 5600 քմ տարածքը բաժանված է չորս հողամասերի, որոնցից յուրաքանչյուրի վերաբերյալ կնքվելու է առանձին պայմանագիր:

Հողամասերի վարձակալներին որոշելու համար Երեւանի քաղաքապետարանը հայտարարում է բաց աճուրդ: Աճուրդի առարկան է` շենքերից եւ շինություններից ազատված եւ որեւէ իրավունքով չծանրաբեռնված համապատասխան հողամասերը` կառուցապատման նպատակով 99 տարի ժամկետով վարձակալության պայմանագրի կնքման իրավունքը: Վարձակալության պայմանագրով նախատեսվում է կառուցապատման ավարտից հետո հողամասերն ի սեփականություն ձեռք բերելու հնարավորությունը:

Չորս հողամասերի աճուրդները կայանալու են համապատասխանաբար 2001 թ. սեպտեմբերի 7-ին, 11-ին, 14-ին եւ 18-ին Երեւանի քաղաքապետարանի նիստերի դահլիճում, ժ. 18.00-ին:

Աճուրդի մեկնարկային գին է սահմանվում 200 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամը` հողամասի մեկ քառակուսի մետրի համար:

Աճուրդն անցկացվում է Հարությունյան եւ գործընկերներ իրավաբանական գրասենյակի կողմից: Աճուրդը բաց է մասնակցության համար եւ իրականացվելու է միեւնույն օրը «եռափուլ կարգով» (© 2001 Հայկ Հարությունյան եւ Վահան Հարությունյան) ըստ հետեւյալի.

- Աճուրդի առաջին փուլ. Փակ ծրարներով հայտերի ներկայացում, հաղթողը նախապատվության իրավունք է ստանում աճուրդի վերջին փուլում,
- Աճուրդի երկրորդ փուլ. Բարձրաձայն դասական աճուրդ, որի մեկնարկային գինը սահմանվում է առաջին փուլի առավելագույն հայտի գումարի չափով,
- Աճուրդի երրորդ փուլ. Աճուրդի առաջին փուլի հաղթողն, իր հայեցողությամբ, համաձայնվում է վճարել աճուրդի երկրորդ փուլի առավելագույն հայտի գումարը եւ ճանաչվում է աճուրդի հաղթող կամ զիջում է աճուրդը երկրորդ փուլի հաղթողին:

Աճուրդի կարգի եւ հողամասերի մասին մանրամասն տեղեկությունները կներկայացվեն Երեւանի քաղաքապետարանի նիստերի դահլիճում ս/թ օգոստոսի 30-ին, ժ. 17.00-ին:

Աճուրդի հայտերը ներկայացվում են ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամով` հողամասի մեկ քառակուսի մետրի համար: Շահագրգիռ անձինք կարող են մասնակցել աճուրդին` վճարելով երաշխիքային նախավճարը` 10.000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք գումարի չափով, մինչեւ համապատասխան աճուրդի օրվան նախորդող բանկային օրվա ավարտը (16:00): Վճարումները կատարվում են էսքրոու գործակալ HSBC բանկ Հայաստան ՓԲԸ-ում բացված «էսքրոու» (հատուկ դեպոզիտ) հաշվներին: Փակ ծրարներով հայտերը կարող են ներկայացվել` դրանք մինչեւ համապատասխան աճուրդի անցկացման օրվա ժ. 17:00-ը Երեւանի քաղաքապետարանի նախասրահում գտնվող զմռսված տուփի մեջ գցելու միջոցով:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմել Հարությունյան եւ գործընկերներ իրավաբանական գրասենյակ` ք. Երեւան, Խանջյան 50, Թեքեյան կենտրոն, IV հարկ, հեռ. 559501, 559502, ֆաքս. 400749, էլ. փոստ` auction@legal.am, կամ Երեւանի քաղաքապետարանի Հյուսիսային պողոտայի ծրագրի իրագործման գրասենյակ, հեռ.` 524370:

@rminco
Global Telecommunications

ՆՈՐ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- Ինֆորմացիայի վերականգնում
- Համակարգչային սարքավորումների վերանորոգում

ՆՈՐ ԳՆԵՐ, ՆՈՐ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԻՆՏԵՐՆԵՏ քարտի օգտագործում 20% ցածր գներով

- Գիշերայինը` ամսական $ 20
- Շուրջօրյան` ամսական $ 50
- Էլ. փոստը` ամսական $ 10

Հեռ.` 52-43-51, 52-63-26
E-mail: support@arminco.com
WEB: http://www.arminco.com

«ԱՆԻՏՈՒՐ»

Տուրիստական գործակալությունը հոկտեմբերի 14-22-ը կազմակերպում է ուխտագնացություն դեպի Սբ Առաքելոց վանք, որտեղ թաղված են Մովսես Խորենացին, Դավիթ Անհաղթը, Ղազար Փարպեցին, Եզնիկ Կողբացին: Ուխտագնացությունը նվիրվում է Թարգմանչաց տոնին:

Շրջագայության ընթացքում դուք կտեսնեք նաեւ Կարսը, Անին, Իգդիրը, Բայազետը, քրիստոնեության ընդունման վայր Բագավանը, Վանը, Աղթամար կղզին, Նեմրութ սարը, Բիթլիսը, Մուշը, Խնուսը, Էրզրումը, Ալաշկերտը, Սարիղամիշը, Արդահանը:

Սա իսկապես բացառիկ հնարավորություն է: Ձեր օրացույցի այս 8 օրը նվիրեք Ձեզ` ապահով շրջագայություն, անջնջելի տպավորություններ:

Շտապեք, Հայաստանի քաղաքացիների համար հայտերի ընդունման վերջին ժամկետը սեպտեմբերի 10-ն է:

Հասցեն` «Անիտուր», Խորենացու 26, 2-րդ հարկ
Հեռ. 52-78-50, 55-75-03

ԱՆԻՏՈՒՐ

Ամեն հայ իր հոգու խորքում փայփայում է մի երազանք` իր աչքերով տեսնել հնագույն Վանն ու Անին, Աղթամար կղզին, Մուշն ու Սասունը, Կարսն ու Իգդիրը, Սարիղամիշն ու Արդահանը, Սուլուխի կամուրջն ու Էրզրումը, Բայազետը, Բագավանն ու Նպատ լեռը, ուր 301 թ. քրիստոնեությունն ընդունվեց որպես պետական կրոն:

Այդ երազանքն այսօր կարող է դառնալ իրականություն` «Անիտուր» տուրիստական գործակալությունը քրիստոնեության պետականորեն ընդունման 1700-ամյակի կապակցությամբ կազմակերպում է 8-10-օրյա շրջագայություն այդ պատմական վայրերը:

Ո՞ր մի հայը չի օգտագործի իր կարոտը փարատելու այս բացառիկ հնարավորությունը: Այցելեք եւ վայելեք Վանի հողի շունչը, Անիի կարոտաբաղձ կանչը, հեռու ու մոտիկ Կարսն ու Իգդիրը:

«Անիտուր», եւ պատմության փառ դռները բացվում են:

Հասցեն` Խորենացու 26, 2-րդ հարկ
Հեռ.` 52-78-50, 55-75-03

CHEMONICS INTERNATIONL INC.

USAID Armenia Rule of Law & Cormmercial Law Project

USAID

JOB ANNOUNCEMENT

- **Position: Assistant to Public Awareness/Monitoring & Evaluation/Training Program** Coordinator
- **Summary of Duties:**
  - Provide assistance in development of lists of participants for trainings, seminars, town-hall meetings, round table discussions, etc.
  - Assistance in development of numerous distribution lists (brochures, letters, etc.)
  - Making calls to every invitee to confirm participation
  - Provide assistance in preparation of invitation letters
  - Copying (evaluation forms, letters, etc.)
  - Preparing badges for participants
  - Translation of agendas, letters, contracts and other documents
  - Other duties assigned by Supervisor
- **Minimum Qualifications:**
  - Good knowledge of Armenian and English
  - Computer literacy (Mainly MS Word and MS Excel)
  - Good analytical skills
  - Excellent interpersonal and communication skills
  - Experience in an international organization is preferable

Start of contract:
September 200 1

Duration of the contract:
10 months with a possibility of an extension

Please submit a resume to Chemonics International
by August 31, 2001
Address: 32 Proshian Street, I st Lane,
Yerevan 375019, Armenia
Tel.: (3741) 545121; 545222; 273301
Fax: (3741) 271732
Or send an e-mail to suren@chemonics.am

ՀԱՅ ՕԳՆՈՒԹՅԱՆ ՖՈՆԴ

FUND FOR ARMENIAN RELIEF

Ի գիտություն պատգա առաջին կուրսեցիների

Ամերիկայի Հայ օգնության ֆոնդը (ՀՕՖ) «Մաքեւոսյան կրթավճար» ծրագրի շրջանակներում պետական բուհերի (ԵՊՀ, Երեւանի պետական տնտեսագիտական ինստ.) այս տարվա դիմորդների համար, ովքեր անցել են 1-ին կուրս, հայտարարում է մրցույթ, որի արդյունքում 10 հաղթողների ուսման վարձը` լրիվ տեւողությամբ, լիովին կվճարվի ՀՕՖ-ի կողմից:

Մրցույթին կարող են մասնակցել այն դիմորդները, որոնք`

ա) ունեցել են բարձր առաջադիմություն դպրոցում, ավարտական քննությունները հանձնել են գերազանց, իսկ ընդունելության քննությունները` բարձր գնահատականներով, սակայն մրցույթով դուրս են մնացել անվճար ուսուցման ցուցակներից եւ օգոստոսի 22-ի տվյալներով անցել են վճարովի ուսուցման բաժիններ,

բ) պետական բուհերի դիմորդներն են` տնտեսագիտություն, կառավարում, իրավագիտություն, միջազգային հարաբերություններ, լրագրություն մասնագիտությունների գծով,

գ) սոցիալապես կարիքավոր ընտանիքներից են,

դ) համաձայն են ուսման ավարտից հետո նվազագույնը 5 (կամ իրենց ուսման տարիների չափով) տարի ապրել եւ աշխատել Հայաստանի Հանրապետությունում կամ Արցախում:

Վերջին կետի վերաբերյալ ՀՕՖ-ի եւ ուսանողի միջեւ կնքվում է պայմանագիր, որի խախտման դեպքում տվյալ ուսանողը կամ նրա ընտանիքը պետք է փոխհատուցեն ուսման հետ առնչվող ՀՕՖ-ի կատարած ծախսերը` հավելավճարով:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈ՛ՒՆ.

Ուսման ընթացքում ուսանողի առաջադիմության անկման կամ նրա ընտանիքի սոցիալական վիճակի բարելավման դեպքում ՀՕՖ-ը կդադարեցնի ուսման վարձի վճարումը: Մրցույթին մասնակցել ցանկացող դիմորդները, որոնց տվյալները համապատասխանում են վերոհիշյալ պայմաններին, կարող են ներկայանալ ՀՕՖ-ի Հայաստանի մասնաճյուղի գրասենյակ եւ լրացնել համապատասխան դիմումի ձեւը: Դիմումին կից պետք է ներկայացնել անձնագիր (պատճեն), միջնակարգ կրթության վկայական (պատճեն), ընդունելության քննությունների քննաթերթիկ, համապատասխան տեղեկանք վճարովի ուսուցմամբ ուսանող դառնալու վերաբերյալ, ընտանիքի սոցիալական անձնագիր (պատճեն): Անհրաժեշտության դեպքում կարող են պահանջվել նաեւ տեղեկանքներ բնակության վայրից, համայնքի սոցիալական ծառայությունից եւ այլն:

Դիմումներն ընդունվում են 2001 թ. օգոստոսի 27-31-ը ներառյալ: Սույն մրցույթի արդյունքները կամփոփվեն ս. թ. սեպտեմբերի 15-ին: Խնդրում ենք չզանգել եւ անձամբ ներկայացնել անհրաժեշտ բոլոր փաստաթղթերը:

Հասցեն` Երեւան, Խորենացի 22

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունեաց 70ա Գրանցման թիւ 65. Պատուէր 69150. Տպաքանակը` 3000 Ստորագրուած է տպագրութեան` 27. 08. 2001 Գինը` 100 դրամ